

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Arviointikertomus 2025

Tarkastuslautakunta 20.5.2026

Sisällysluettelo

1. Puheenjohtajan katsaus	3
2. Tarkastuslautakunnan arviointitoiminta.....	5
3. Arviointikertomuksen 2024 havaintojen seuranta.....	7
4. Strategian toteutuminen	8
4.1 Suomen hyvinvoivin ja toimintakykyisin väestö	9
4.2 Suomen parhaat hyvinvointitekijät.....	10
4.3 Resurssit käytetään vaikuttavasti	10
4.4 Turvallisuus ja laatu Pohjoismaiden huippua.....	11
5. Talouden tavoitteiden toteutuminen.....	12
6. Toimialojen toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen	18
6.1 Koti- ja asumispalvelut	19
6.2 Kuntoutus- ja psykososiaaliset palvelut.....	23
6.3 Sosiaali- ja terveyskeskus.....	27
6.4 Sairaalapalvelut	31
6.5 Hallinto.....	35
6.6 Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus	38
7. Arviointivuoden 2025 mukaiset arviointikohteet	43
7.1 Asiakas- ja resurssikeskus	43
7.2 Pohjanmaan pelastuslaitos	48
7.3 LifeCare asiakas- ja potilastietojärjestelmä	53
Liite 1: Vuoden 2024 arviointikertomuksen havaintojen ja suositusten toteuttamisen tilannekuva	59
Allekirjoitukset	67

1. Puheenjohtajan katsaus

Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuusto asetti 2. kesäkuuta 2025 uuden tarkastuslautakunnan toimikaudelle 2025–2029. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on voimassa olevan lainsäädännön ja ohjaavien asiakirjojen (laki hyvinvointialueista 611/2021, 125 §) mukaisesti arvioida, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet sekä onko toiminta järjestetty tuloksellisesti, taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Toimikauden alkuun liittyi haasteita. Käynnistyminen viivästyi, ja tarkastusyksikön vajaaresursointi heikensi toimintaedellytyksiä. Tämä vaikutti mahdollisuuksiin toteuttaa arviointitehtävää suunnitellusti. Lakisääteisen toiminnan varmistamiseksi lautakunta on myöhemmin käyttänyt ulkopuolisia ostopalveluja.

Tilanne tuo esiin organisaation rakenteellisen haavoittuvuuden. Jatkuvuuden ja laadun turvaamiseksi tarvitaan riittävät henkilöstöresurssit. Lisäksi tarvitaan korvaavia resursseja poissaolojen ja muiden ennakoimattomien tilanteiden varalle.

Haasteista huolimatta tarkastuslautakunta on hoitanut tehtävänsä. Työtä ovat leimanneet läpinäkyvyys, objektiivisuus ja systemaattinen seuranta. Tarkastelu on kattanut sekä strategiset tavoitteet että operatiivisen toiminnan. Erytystä huomiota on kiinnitetty resurssien käyttöön, tavoitteiden saavuttamiseen ja palvelutuotannon laatuun.

Lautakunta toimii vahvistetun arviointisuunnitelman mukaisesti. Tavoitteena on arvioida koko hyvinvointialueen toiminta toimikauden aikana. Näin saadaan kokonaisarvio tavoitteiden toteutumisesta, tehokkuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta.

Vuoden 2025 arviointikertomuksessa painopiste on ollut aluehallinnossa, resurssikeskuksessa ja Pohjanmaan pelastuslaitoksessa. Lisäksi tarkastuslautakunta on myös tarkastellut potilastietojärjestelmä Lifecaren käyttöönottoa. Näitä on tarkasteltu tavoitteiden toteutumisen, organisoinnin ja resurssien käytön näkökulmasta suhteessa vaatimuksiin ja odotettuihin tuloksiin.

Tällä painotuksella tarkastuslautakunta haluaa antaa valtuustolle selkeän kokonaiskuvan. Aineisto tukee ohjausta, seuranta ja päätöksentekoa.

Arviointikertomus esittelee lautakunnan havainnot, arviot ja johtopäätökset. Tavoitteena on tarjota luotettava pohja toiminnan kehittämiseksi. Päämääränä on kestävä ja tehokas toiminta Pohjanmaan asukkaiden hyväksi.

Tilinpäätös osoittaa myönteistä kehitystä. Tilikauden ylijäämä oli 17 miljoonaa euroa, mikä ylittää budjetoidun 15 miljoonan euron ylijäämän. Suurin osa valtuuston asettamista tavoitteista saavutettiin.

Lopuksi esitän lämpimät kiitokseni sihteerille, kutsutuille viranhaltijoille sekä tarkastuslautakunnan jäsenille hyvästä ja rakentavasta yhteistyöstä kuluneen vuoden aikana.

Kaj Kärr

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. Tarkastuslautakunnan arviointitoiminta

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on hyvinvointialuelain 125 §:n mukaan arvioida, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tehtävänä on myös arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyttä talouden tasapainotuksen kannalta.

Tarkastuslautakunnan muita lakisääteisiä ja hallintosäännöstä tulevia tehtäviä ovat muun muassa tilintarkastusyhteisön valinnan valmistelu, päätösehdotus tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille sekä sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen valvonta. Tarkastuslautakunta ja sen alainen ulkoisen tarkastuksen yksikkö ovat toimivasta johdosta ja muusta organisaatiosta riippumattomia. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja.

Uusi tarkastuslautakunta on hyväksynyt päivitetyn arviointisuunnitelman vuosille 2025–2028, joka täsmennetään vuosittaisen arviointiohjelman avulla samalle ajanjaksolle. Arviointi kohdennetaan hyvinvointialueen strategian, aluevaltuuston asettamien sitovien tavoitteiden ja hyvinvointialueen asukkaiden sekä asiakkaiden kannalta olennaisiin toimintoihin ja palveluihin.

Tarkastuslautakunnan arviointitilaisuuksiin kutsutaan kuultavaksi asiantuntijoita arviointiohjelman mukaisista kohteista. Tarkastuslautakunnan arvioinnin tietolähteinä ovat myös talousarvio ja taloussuunnitelma, tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelma, tilinpäätös- ja toimintakertomustiedot, toimielinten päätökset ja tilintarkastajan raportointi. Arviointiohjelman 2025 toiminnan ja talouden tavoitteista laaditut tekstit ovat oikeellisuuden osalta varmistettu tarkastuslautakunnassa kuulluilta kohteen asiantuntijoilta.

Tarkastuslautakunta antaa aluevaltuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään aluevaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Aluehallitus antaa aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomuksessa esitetyt havainnot ja suositukset antavat aihetta.

Aluevaltuusto valitsi kokouksessaan kesäkuussa 2025 tarkastuslautakuntaan toimikaudeksi 2025–2029 yhdeksän varsinaista jäsentä ja heille jokaiselle henkilökohtaisen varajäsenen. Tarkastuslautakunnan jäsenet ovat lueteltu taulukossa 1.

Varsinaiset jäsenet	Varajäsenet
Kaj Kärr, puheenjohtaja	Eva Lindqvist
Susanna Koski, varapuheenjohtaja	Hannele Klankki
Gunilla Jusslin	Jan Bonn
Maria Palm	Rolf Sund
Matti Vahtera	Lauri Karppi
Kari Häggblom	Kirsti Ikola
Rebecca Åkers	Janina Hannus
Heimo Hokkanen	Christian Backlund
Tauno Tuomisto	Juha Konttila

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja on toiminut esittelijänä ja pöytäkirjanpitäjänä johdon assistentti Christina Sundqvist. Tarkastuslautakunta on pitänyt yhteensä 10 kokousta syyskaudella 2025 ja kevätkaudella 2026 vuoden 2025 toiminnan ja talouden arviointia, lakisäätöisiä sekä hallintosäännöstä tulevia tehtäviä varten.

Tilintarkastajan tehtävänä on hyvinvointialuelain 127 §:n mukaan toukokuun loppuun mennessä tarkastaa julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Aluevaltuusto on valinnut Pohjanmaan hyvinvointialueen tilivuosien 2023–2025 tilintarkastajaksi KPMG Oy Ab:n. Vastuunalaisena tilintarkastajana on JHT, HT Martin Slotte.

3. Arviointikertomuksen 2024 havaintojen seuranta

Hyvinvointialuelain 125 §:n mukaan aluehallitus antaa lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. Aluevaltuusto käsitteli ja merkitsi tarkastuslautakunnan vuoden 2024 arviointikertomuksen tiedoksi kokouksessaan 10.6.2025. Aluehallitus päätti kokouksessaan 17.11.2025 antaa aluevaltuustolle arviointikertomuksen toimenpide-ehdotuksiin selvityksen.

Suosituksen toteutumisen tarkastelussa on otettava huomioon, että suositukset saattavat vaatia toteutuakseen vuotta pidemmän ajan. Suositusten toteutumisen arviointi perustuu aluehallituksen antamaan lausuntoon. Lausunnossa ei ole tarkempia aikatauluja ja vastuutahoja määritetty.

Arviointikertomuksen liitteeseen 1 on liitetty taulukot vuoden 2024 suosituksista ja niihin annetuista vastineista sekä tarkastuslautakunnan arvio siitä onko suositus toimeenpantu, etenee -tilassa tai edelleen ajankohtainen.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa 2024 antamista 16 suosituksesta on 3 toteutunut, 9 etenee ja 4 ovat edelleen ajankohtaisia.

4. Strategian toteutuminen

Hyvinvointialuelain 41 §:n mukaan hyvinvointialueella on oltava strategia, jossa aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Hyvinvointialueen strategiassa tulee huomioida asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen hyvinvointialueen tehtävälalla, palvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevat strategiset linjaukset, hyvinvointialueen tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet, omistajapolitiikka, henkilöstöpolitiikka, asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä kaksikielisellä hyvinvointialueella kielellisten oikeuksien toteutuminen hyvinvointialueen palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa.

Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuusto on 12.9.2022 § 79 hyväksynyt Pohjanmaan hyvinvointialuestrategian kaudelle 2022–2026. Strategia kertoo hyvinvointialueen mission, vision, arvot, menestyskijät ja pitkän aikavälin tavoitteet sekä strategiakartan avulla strategisen logiikan tavoitteisiin pääsemiseksi.

Pohjanmaan hyvinvointialueen visiota ”väestömme on Suomen hyvinvoivin ja toimintakykyisin” tavoitellaan neljän strategisen tavoitteen avulla. Strategiset tavoitteet ovat Suomen hyvinvoivin ja toimintakykyisin väestö, turvallisuus ja laatu Pohjoismaiden huippua, Suomen parhaat hyvinvointityöntekijät ja resurssit käytetään vaikuttavasti. Aluevaltuuston päätöksellä hyvinvointialuestrategian strategisten tavoitteiden saavuttamiselle on määritelty toimenpiteet sekä strategisten tavoitteiden toteutumisen

arviointille ja seurannalle on asetettu mittarit.

Strategia kattaa pääosin hyvinvointialuelain 41 §:ssä edellytetyt osa-alueet. Strategia on rakenteeltaan selkeä ja kunnianhimonen, ja erityisesti asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, palvelujen kehittäminen, henkilöstöpolitiikka ja kielelliset oikeudet on käsitelty kattavasti. Lakisääteisiä palvelutavoitteita, omistajapolitiikkaa sekä asukkaiden osallistumista kuvataan pääosin yleisellä tasolla ilman systemaattista tai konkreettista erittelyä. Näiden osa-alueiden tarkempi sisältö ja ohjaus on suurelta osin siirretty alemman tason asiakirjoihin ja toimeenpanoon.

Pohjanmaan hyvinvointialueen strategian toteutumista on seurattu osavuosikatsausten yhteydessä tiedoksi antoina. Osavuosikatsauksissa on mittarien toteumatiedot nähtävillä. Uutta hyvinvointialueen strategiaa 2026–2029 on käsitelty aluehallituksessa 15.9.2025 § 164 ja aluevaltuustossa 6.10.2025 § 57. Tilinpäätös 2025 sisältää strategisten tavoitteiden mittareiden toteuman, sanallisen analyysin toimenpiteistä ja arvion toimenpiteiden tilasta. Mittarin toteuman ja toimenpiteiden tilan luokittelussa on käytetty liikennevalomallia edellisen vuoden tavoin.

Tarkastuslautakunta on huomionnut strategisten tavoitteiden arvioinnissa tilinpäätöksessä esitettyjen tavoitteiden toteutumista kuvaavien mittarien toteumia ja verrannut niitä mittareille osoitettuihin tavoitearvoihin. Kuvassa 1 on esitetty tarkastuslautakunnan arvioinnin tulokset. Punainen väri osoittaa, ettei tavoite ole toteutunut,

keltainen väri osoittaa, että tavoite on toteutunut osittain ja vihreä väri osoittaa, että tavoite on toteutunut.

Kuva 1. Strategisten tavoitteiden toteutumisen arviointi vuonna 2025

4.1 Suomen hyvinvoivin ja toimintakykyisin väestö

Tavoite ei ole toteutunut. Tavoitteen toteutumista kuvaavien neljän mittarin toteumat ovat jääneet mittarien tavoitearvoista jonkin verran. Tavoite on kunnianhimoinen ja sen toteuttaminen ei ole kaikilta osin hyvinvointialueen vaikutuspiirissä.

Tavoitteen toteuttamiseksi osoitettuja toimenpiteitä on 12, joista seitsemän on

valmiina/etenee suunnitellusti (vihreä) ja viisi on kesken (keltainen). Toimenpiteet kohdistuvat pääosin ennaltaehkäisyyn, palvelujen kehittämiseen ja digitalisaatioon. Toimenpiteet ovat kehittämistoimia. Tavoitteella osoitetut mittarit eivät suoraan mittaa toimenpiteiden aikaansaamia muutoksia.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toimenpiteiden yhteyttä mittareihin tulee selkeyttää esimerkiksi siten, että

toimenpiteet jaoteltaisiin selkeämmin mittareittain.

4.2 Suomen parhaat hyvinvointitekijät

Tavoite on toteutunut osittain. Tavoitteen toteutumista kuvaavien viiden mittarin toteutumisesta kolme on toteutunut ja kaksi osittain toteutunut. Tavoite on niin ikään kunnianhimoinen ja osittain yleisluontoinen siltä osin, että vaatiiko asiakkaiden tuloksellinen ja vaikuttava hoitotyö suomen parasta hyvinvointitekijää.

Tavoitteesta, *Suomen parhaat hyvinvointitekijät*, on kirjattu seitsemän mittaria (yksi punaisella, kaksi keltaisella, neljä vihreällä) sekä viisi toimenpidettä (yksi punaisella, neljä vihreällä). Mittarit sisältävät keskeisiä henkilöstön tilaa kuvaavia tunnuslukuja, kuten henkilöstön suositteluindeksi, vaihtuvuus, sairauspoissaolot ja työhyvinvointi. Innovaatio- ja tutkimusmäärä -mittari kuvaa näistä mittareista eniten sitä, miten tutkimustyöllä pyritään saamaan vaikuttavuutta aikaan. Muilla mittareilla ei ole suoraa kytköstä palvelutuotannon vaikuttavuuteen.

Tavoitteen toteuttamiseksi osoitettuja toimenpiteitä on viisi, joista neljä on valmiita/etenee suunnitellusti (vihreä) ja yhtä ei ole aloitettu. Toimenpiteet kohdistuvat osaamisen kehittämiseen, johtamiseen ja innovaatiotoimintaan, jotka edistävät henkilöstön työtyytyväisyyttä ja uusien toimintamallien hyödyntämistä hoitotyössä. Välillisesti henkilöstön vaikuttamismahdollisuutta ja osallisuutta lisäävät toimintamallit ja johtaminen voivat parantaa työhyvinvointia ja vaihtuvuutta.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoite, mittarit ja toimenpiteet muodostavat loogisen kokonaisuuden strategisella tasolla, jos tavoitteena on nimenomaan henkilökunnan osaamisen kehittäminen ja uusien innovaatioiden hyödyntäminen hoitotyössä. Toimenpiteiden tuloksellisuuden arviointia heikentää kuitenkin mittareiden ja toimenpiteiden välisen yhteyden puute.

4.3 Resurssit käytetään vaikuttavasti

Tavoite on toteutunut osittain. Tavoitteen toteutumista kuvaavien kolmen mittarin toteutumisesta yksi on toteutunut, yksi on osittain toteutunut ja yksi ei ole toteutunut. Tavoite on keskeinen hyvinvointialueen taloudellisen kestävyysyden ylläpitämiseksi ja vahvistamiseksi.

Tavoitteen toteuttamiseksi osoitettuja toimenpiteitä on seitsemän, joista kuusi on

kesken ja yksi on aloittamatta. Toimenpiteet kohdistuvat tilatehokkuuteen, varhaiseen puuttumiseen ja työnjakoon, joilla on sekä suora, että epäsuora yhteys mittareihin. Esimerkiksi toimenpiteistä, vuokratilojen vähentäminen ja raskaiden palveluyksiköiden lakkauttaminen, kohdistuvat suoraan vuokriin käytettävän %-osuuden mittariin. Henkilötyön tuottavuuden ja vaikuttavuuden arviointi, välittömään

asiakastyöhön käytetyn ajan turvaaminen/lisääminen sekä arvoa tuottavan henkilöstön liikkuvuus ja työnjako, epäsuorasti voivat vaikuttaa henkilöstökuluihin käytettävään osuuteen. Tilojen vähentämisen seurauksena sähköinen asiointi tulee saada lisääntymään, jotta palvelutarpeeseen

voidaan vastata. Toimenpiteillä on myös epäsuora yhteys sähköisen asiointin mittariin.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoite, mittarit ja toimenpiteet ovat yhteydessä toisiinsa

4.4 Turvallisuus ja laatu Pohjoismaiden huippua

Tavoite on toteutunut osittain. Tavoitteen toteutumista kuvaavien 10 mittarin toteutumisesta kolme on toteutunut, neljä on osittain toteutunut ja kolme ei ole toteutunut. Tavoite on hyvinvointialueen lakisääteiseen vastuuseen kytkeytyvä.

Ydin- ja erityisosaamisen kartoitus ja kehittäminen sekä koko organisaation auditointi ovat toimenpiteitä, jotka voivat epäsuorasti vaikuttaa odotusaikamittareihin, mutta selkeitä prosessien kehittämis- ja tuottavuuteen vaikuttavia toimenpiteitä ei ole näille mittareille osoitettu.

Tavoitteen toteuttamiseksi osoitettuja toimenpiteitä on kuusi, joista viisi on valmiita/etenee suunnitellusti ja yksi on kesken. Toimenpiteet kohdistuvat turvallisuuden edistämiseen ja ylläpitämiseen, jotka edistävät turvallinen työpaikka -mittaria.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan erityisesti näihin lakisääteisiin mittareihin kohdistuvia toimenpiteitä tulisi olla enemmän määritettynä.

Yhteenveto	Suositus
<p>Strategiset tavoitteet ovat kunnianhimoisia. Yhdenkään neljän strategisen tavoitteen ei arvioitu toteutuneen. Toimenpiteitä on asetettu runsaasti ja niitä on myös toteutettu, mutta mittareiden toteumat eivät osoita toimenpiteiden aikaansaamaa muutosta.</p> <p>Strategian toteutumista ei ole käsitelty tilikauden aikana erikseen aluehallituksessa tai -valtuustossa omana asianaan.</p> <p>Tavoitteiden mittareiden ja toimenpiteiden välinen yhteys jää osin epäselväksi, mikä heikentää strategian tuloksellisuuden ja vaikutusten arviointia.</p>	<p>Tarkastuslautakunta suosittelee, että strategisten tavoitteiden mittareiden ja toimenpiteiden välistä yhteyttä tarkennetaan ja vahvistetaan, jotta toimenpiteillä on nykyistä konkreettisempi vaikutus tavoitteiden toteutumiseen.</p> <p>Tarkastuslautakunta suosittelee, että hallituksen ja valtuuston vuosittaiseen työohjelmaan sisältyy strategian seuranta omana asianaan vähintään neljännesvuosittain.</p> <p>Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että strategian toteutumista käsitellään määräajoin aluehallituksessa ja -valtuustossa osana strategista ohjausta ja päätöksentekoa, jotta korjaavat toimenpiteet voidaan toteuttaa proaktiivisesti strategiakauden aikana.</p>

5. Talouden tavoitteiden toteutuminen

Aluevaltuusto hyväksyi 9.12.2024 § 78 Pohjanmaan hyvinvointialueen vuoden 2025 talousarvion ja taloussuunnitelman vuosille 2026–2027. Talousarvion keskeisenä tavoitteena oli talouden kääntäminen ylijäämäiseksi ja alijäämän kattamisen käynnistäminen hyvinvointialuelain edellyttämällä tavalla.

STM:n vuonna 2026 julkaistun selvityksen (Selvitys hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisesta 2025) mukaan hyvinvointialueiden taloudellinen ja toiminnallinen eriytyminen voimistui vuonna 2025, vaikka alueiden talous kääntyi kokonaisuutena ylijäämäiseksi. Pohjanmaan hyvinvointialueen tilikausi 2025 toteutui 17,1 miljoonaa euroa ylijäämäisenä, mikä asettaa alueen lyhyellä aikavälillä taloudellisesti vakaiden hyvinvointialueiden joukkoon. Pohjanmaan hyvinvointialue ei ole ollut arviointi- tai

lisärahoitusmenettelyissä, ja talouskehitys on ollut pääosin linjassa valtakunnallisen rahoituskehikon kanssa. Samanaikaisesti Pohjanmaalla on edelleen merkittävä kertynyt alijäämä, minkä vuoksi talouden tasa-painottaminen ja palvelurakenteen uudistaminen ulottuvat useille tuleville vuosille. Kokonaisuutena Pohjanmaan hyvinvointialue ei näyttäydy valtakunnallisessa eriytymiskehityksessä poikkeavana, mutta sen taloudellinen kestävyys riippuu ratkaisevasti pitkäjänteisten sopeutustoimien onnistumisesta.

Talousarvion ja operatiivista toimintaa ohjaavien käyttösuunnitelmien keskeisenä tavoitteena on ollut vastata hyvinvointialueen lakisääteisiin palveluvelvoitteisiin sekä hallita kustannusten kasvua valtion rahoituksen asettamissa puitteissa. Talouden ohjausta on toteutettu osana laajempaa tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelmaa.

Tuloslaskelma

Taulukko 1. Pohjanmaan hyvinvointialueen tilinpäätöksen tuloslaskelman tunnuslukuja 2025 ja 2024.

Toimintatuotot	Valtion rahoitus	Rahoitustuotot- ja kulut
111,3 milj. euroa (103,9 milj. euroa)	843,2 milj. euroa (786,4 milj. euroa)	-0,2 milj. euroa (1,1 milj. euroa)

Toimintakulut	Poistot
-919,3 milj. euroa (-903,2 milj. euroa)	-17,9 milj. euroa (-15,6 milj. euroa)

Toimintakate	Vuosikate	Tilikauden tulos Tilikauden ali- / ylijäämä
808,0 milj. euroa (-799,3 milj. euroa)	35,0 milj. euroa (-11,8 milj. euroa)	17,1 milj. euroa (-27,5 milj. euroa)

Toimintatuotot / toimintakulut	Vuosikate / Poistot
12,1 % (-11,5 %)	195 % (-75,8 %)

Tilikausi 2025 oli Pohjanmaan hyvinvointialueelle ensimmäinen ylijäämäinen tilikausi. Tilikauden tulos oli 17,1 milj. euroa ylijäämäinen, kun vastaava tulos vuonna 2024 oli 27,5 milj. euroa alijäämäinen.

Toimintatuotot olivat vuonna 2025 yhteensä 111,3 milj. euroa, kun toimintakulut olivat 919,3 milj. euroa, jolloin toimintakate muodostui -808,0 milj. euroksi. Valtion rahoitus oli 843,2 milj. euroa, mikä mahdollisti negatiivisen toimintakatteen kattamisen.

Vuosikate oli 35,0 milj. euroa, kun se vuonna 2024 oli -11,8 milj. euroa. Vuosikate kattoi poistot (17,9 milj. euroa) selvästi, ja vuosikate-poistosuhde oli 195 %,

mikä osoittaa tilikauden tulorahoituksen olleen poikkeuksellisen vahva. Vuosikate kuvaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoitustoimintaan ja lainanlyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen luku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, hyvinvointialueen tulorahoitus on riittävä. Jos vuosikate on negatiivinen, on hyvinvointialueen tulorahoitus heikko.

Pohjanmaan hyvinvointialueen tulorahoitus oli vahva. Vuoden 2025 vuosikate oli 35,0 milj. euroa positiivinen, minkä vuoksi käyttömenot ja poistot saatiin kattettua. Vuosikate vahvistui 46,8 milj. euroa vuodesta 2024.

Rahoituslaskelma

Taulukko 2. Pohjanmaan hyvinvointialueen tilinpäätöksen rahoituslaskelman tunnuslukuja 2025 ja 2024.

Toiminnan ja investointien rahavirta	Investointien tulorahoitus	Laskennallinen lainanhoitokate
15,8 milj. euroa (-27,8 milj. euroa)	194,1 % (-72,3 %)	1,74 (-0,39)

Pohjanmaan hyvinvointialueen toiminnan ja investointien rahavirta oli vuonna 2025 positiivinen 15,8 milj. euroa, kun rahavirta vuonna 2024 oli 27,8 milj. euroa

negatiivinen. Vuonna 2025 tulorahoitus riitti kattamaan sekä käyttötalouden menot että investoinnit, ja rahavirta vahvistui hyvinvointialueen maksuvalmiutta.

Vuonna 2025 investointien tulorahoitus oli 194,1 %, minkä vuoksi investoinnit saatiin rahoitettua kokonaisuudessaan tulorahoituksella ja lisäksi tulorahoitusta jäi muuhun rahoitustarpeeseen.

Rahoituksen rahavirta oli –8,0 milj. euroa, pääosin lainojen lyhennysten vuoksi. Tästä huolimatta rahavarojen nettomuutos oli +7,8 milj. euroa, ja kassavarat kasvoivat 2,9 milj. eurosta 10,7 milj. euroon tilikauden aikana. Kassan riittävyys parani 1,1 päivästä 4,1 päivään.

Hyvinvointialueen kassavarat kasvoivat tilikauden aikana 7,8 milj. euroa, ja kassavarat olivat vuoden 2025 lopussa yhteensä 10,7 milj. euroa. Kassan riittävyys parani selvästi edellisvuodesta ollen 4,1 päivää, kun se vuonna 2024 oli 1,1 päivää.

Pohjanmaan hyvinvointialueen investoinnit olivat vuonna 2025 yhteensä 18,0 milj. euroa budjetoidusta 27,7 miljoonasta eurosta.

Investoinnit kohdistuivat pääosin aiemmin päätettyihin hankkeisiin, niitä toteutettiin maltillisesti, eikä uusia merkittäviä investointihankkeita käynnistetty tilikauden aikana. Investoinnit rahoitettiin kokonaisuudessaan tulorahoituksella, eikä hyvinvointialue ottanut uutta pitkäaikaista lainaa vuonna 2025. Tämä osaltaan vahvisti rahoitusasemaa ja tuki lainakannan vähene mistä tilikauden aikana.

Rahoituslaskelma osoittaa hyvinvointialueen rahoitusaseman vahvistuneen olennaisesti vuonna 2025. Positiivinen toiminnan ja investointien rahavirta, investointien rahoittaminen täysimääräisesti tulorahoituksella sekä lainanhoitokyvyn paraneminen ovat myönteisiä kehityssuuntia. Samalla on kuitenkin huomioitava, että hyvinvointialueella on edelleen merkittävä taseeseen kertynyt alijäämä, mikä korostaa talouden tasa-painottamistoimenpiteiden jatkamisen tärkeyttä tulevina vuosina.

Tase

Taulukko 3. Pohjanmaan hyvinvointialueen tilinpäätöksen taseen tunnuslukuja 2025 ja 2024.

Omavaraisuusaste	Suhteellinen velkaantuneisuus	Kertynyt yli- / alijäämä	Lainakanta	Lainat ja vuokravastuut
5,25 %	34 %	(-48,4 M€) (-65,5 M€)	189,6 M€ (202,8 M€)	360,9 M€ (322,2 M€)
(0,4 %)	(38 %)	-271 €/asukas (-369 €/asukas)	1 061 €/asukas (1 142 €/asukas)	2019 €/asukas (1 814 €/asukas)

Taseen tunnusluvut kuvaavat hyvinvointialueen vakavaraisuutta, rahoitusasemaa ja velkaisuutta. Tilikauden 2025 aikana rahoitusasema vahvistui edellisvuoteen verrattuna erityisesti ylijäämäläisen tilikauden tuloksen vaikutuksesta.

Pohjanmaan hyvinvointialueen omavaraisuusaste oli vuoden 2025 lopussa 5,3 %, kun se edellisvuonna oli 0,4 %. Omavaraisuusasteen nousu kertoo oman pääoman vahvistumisesta, mutta taso on edelleen matala ja osoittaa rakenteellisesti velkapainotteista rahoitusasemaa.

Suhteellinen velkaantuneisuus oli 34 %, mikä on parannusta edellisvuoden 38 %:iin. Velkaantuneisuuden lasku kuvastaa tulorahoituksen vahvistumista ja lainakannan vähentymistä tilikauden aikana.

Hyvinvointialueen taseessa oli vuoden 2025 lopussa kertynyttä alijäämää 48,4 milj. euroa, eli 271 euroa asukasta kohden. Kertynyt alijäämä pieneni merkittävästi edellisvuodesta, jolloin se oli 65,5 milj. euroa. Alijäämän supistuminen perustui tilikauden ylijäämään 17,1 milj. euroa.

Lainakanta oli vuoden 2025 lopussa 189,6 milj. euroa, eli 1 061 euroa asukasta

kohden. Lainakanta väheni tilikauden aikana eikä uutta pitkäaikaista lainaa nostettu. Lainat ja vuokravastuut olivat vuoden lopussa yhteensä 360,9 milj. euroa, mikä osoittaa edelleen huomattavia pitkän aikavälin sitoumuksia.

Vaikka tilikauden 2025 ylijäämä vahvisti taseasemaa selvästi ja pienensi kertynyttä alijäämää, taseen rakenne ja alhainen omavaraisuusaste korostavat tarvetta jatkaa talouden tasapainottamista ja tulo- ja tulorahoituksen vahvistamista tulevina vuosina.

Talouden tasapaino

Taulukko 4. Pohjanmaan hyvinvointialueen tilikauden sopeuttamistaso ja yli-/alijäämä 2024–2028.

milj. euroa	TP 2024	TP 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	Yhteensä
Sopeuttamistaso	27,0	21,0	57,0	0,0	0,0	105,0
Tilikauden yli- / alijäämä	-27,4	17,1	50,9	35,4	22,1	98,1
Kumulatiivinen sopeuttamistaso	37,0	58,0	115,0	-	-	-
Kumulatiivinen yli-/alijäämä	-65,4	-48,3	2,6	35,4	57,5	-

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista

seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

Pohjanmaan hyvinvointialueen taseen 31.12.2025 kertynyt alijäämä 48,3 milj. euroa tulee kattaa viimeistään vuoden 2026 tilinpäätöksen yhteydessä, ellei valtioneuvostolta haeta ja saada

lisääikaa. Vuoden 2026 talousarvioon on sisällytetty toimenpiteitä, joilla alijäämä on tarkoitus kattaa voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Toimintakertomuksen mukaan tämä edellyttäisi mittaluokaltaan huomattavia lisäsopeutustoimia, joiden on arvioitu muodostavan riskin väestön palvelujen saatavuudelle.

Tämän vuoksi Pohjanmaan hyvinvointialue varautuu hakemaan alijäämän kattamiselle lisääikaa, jolloin talouden tasapainottaminen jaksotettaisiin vuosille 2027–2028 ja sopeutustoimet kohdistuisivat useammalle vuodelle. Tasapainottamistoimia arvioidaan ja tarkennetaan talouden ja rahoituksen muutosten perusteella, ja kevään 2026 aikana on tarkoitus tehdä uusia päätöksiä sekä talousarviomuutoksia.

Aluevaltuusto on 9.12.2024 § 78 hyväksynyt hyvinvointialueen vuosien 2025–2027 toiminta- ja taloussuunnitelman, johon sisältyivät vuosien 2025 ja 2026 sopeuttamistasot. Aluevaltuusto vahvisti vuoden

2025 aikana kaksi talousarviomuutosta, joiden jälkeen budjetoiduksi ylijäämäksi kirjattiin 15 miljoonaa euroa. Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman toimenpiteiden etenemisestä on käsitelty aluehallituksessa erityisesti tilinpäätöksen 2024 käsittelyssä (17.03.2025), palveluverkkosupistusten riskien käsittelyssä (14.4.2025), neljännesvuosikatsauksen läpikäynnin yhteydessä (5.5.2025, 25.8.2025, 17.11.2025), talousarvion 2026 käsittelyssä (9.6.2025, 20.10.2025), yksittäisten sopeuttamistoi- mien käsittelyn yhteydessä (15.9.2025). Tilinpäätöksen mukaan vuoden 2025 toteutunut sopeuttamistaso on 21,0 miljoonaa euroa, ja vuoden 2026 sopeuttamistasoennuste on 57,0 miljoonaa euroa.

Tilinpäätöksessä 2025 on selvitetty tehtyjä toimenpiteitä ja todettu, että tiukan tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman noudattaminen jatkuu tulevaisuus ja kehittämissuunnitelman 2026–2027 puitteissa.

Yhteenveto	Suositus
<p>Vuosi 2025 oli Pohjanmaan hyvinvointialueelle ensimmäinen ylijäämäinen tilikausi, ja talouden toteutuminen oli kokonaisuutena selvästi edellisvuotta vahvempi. Ylijäämäinen tulos, vahvistunut tulorahoitus sekä positiivinen toiminnan ja investointien rahavirta paransivat rahoitusasemaa ja maksuvalmiutta. Myös lainakanta ja suhteellinen velkaantuneisuus vähenivät tilikauden aikana.</p> <p>Samanaikaisesti hyvinvointialueella on edelleen merkittävä taseeseen kertynyt alijäämä, joka voimassa olevan lainsäädännön mukaan tulee kattaa viimeistään vuoden 2026 tilinpäätöksen yhteydessä. Lisäksi alhainen</p>	<p>Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että talouden vahvistumisesta huolimatta talouden tasapainottamista jatketaan suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti.</p> <p>Alijäämän kattamiseen liittyvä kokonaisuus, mukaan lukien kattamisaikataulu, lisäajan hakeminen sekä sopeuttamistoi- mien vaikutukset tulisi käsitellä systemaattisesti ja säännöllisesti sekä ennakkoivasti osana aluehallituksen ja -valtuuston päätöksentekoa.</p> <p>Tarkastuslautakunta suosittelee, että tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman toteutumista sekä alijäämän kattamiseen</p>

omavaraisuusaste heijastaa rakenteellista taloudellista haavoittuvuutta.

Talousarvio ja käyttösuunnitelmat perustuivat mittaviin sopeuttamistoimiin, mutta tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman toimenpiteiden etenemisestä ei tunnistettu säännöllistä raportointia aluehallitukselle tai -valtuustolle vuoden 2025 aikana. Alijäämän kattamisen lisäajan hakemiseen liittyviin valintoihin toivotaan selkeyttä.

Talouden tasapainottaminen edellyttää useille tuleville vuosille ulottuvia ratkaisuja, ja alijäämän kattamiseen liittyy tunnistettuja riskejä palvelujen saatavuudelle.

liittyviä riskejä ja valintoja koskevaa viestintää ja raportointia selkeytetään ja aika- taulutetaan siten, että päätöksenteon tietopohja on riittävä ja ennakoitava myös palvelutuotannon ja henkilöstön näkökulmasta.

Lisäksi talouden ohjauksessa on kiinnitettävä huomiota tulorahoituksen kestävyYTEEN, taseen rakenteen vahvistamiseen sekä palvelurakenteen uudistamisen vaikutuksiin, jotta hyvinvointialueen talous voidaan rakentaa tulevaisuudessa kestäväälle pohjalle.

6. Toimialojen toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen

Valtiovarainministeriön ohjeen hyvinvointialueen talousarvion ja -suunnitelman laatimisesta mukaan talousarvion ja taloussuunnitelman liitos hyvinvointialuestrategiaan tulisi olla kiinteä ja niihin otettujen tavoitteiden tulisi olla hyvinvointialuestrategiaa toteuttavia. Tavoitteet tulisi asettaa siten, että ne kattavat hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevat tehtävät ja ovat toteutettavissa niihin osoitetuilla voimavaroilla. Tavoitteita asetettaessa tulisi myös kiinnittää erityistä huomiota niiden saavuttamisen todennettavuuteen.

Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuusto on 12.9.2022 § 79 hyväksynyt Pohjanmaan hyvinvointialuestrategian kaudelle 2022–2026 ja strategian päivityksen 11.3.2024 § 6. Vuoden 2025 aikana hyvinvointialueella on päivitetty strategiaa ja uusi strategia on hyväksytty aluevaltuuston kokouksessa 6.10.2025 § 57. Tarkastuslautakunta arvioi toimialojen toiminnan ja talouden toteutumista vielä vuonna 2025 johdetun strategian mukaisesti, jolloin voimassa oli kauden 2022–2026 strategia.

Toiminta- ja taloussuunnitelmassa 2025–2027 on hyvinvointialuestrategiaa toteuttavia toimialojen sitovia toiminnan tavoitteita

yhteensä 23. Kaikilla toimialoilla on kolme toiminnan tavoitetta. Tavoitteiden toteutusta seurattiin yhteensä 48 mittarin avulla jakautuen yhdestä neljään mittaria tavoitetta kohden. Tavoitteiden saavuttamiseksi oli yhteensä 64 toimenpidettä.

Tilinpäätöksessä on esitetty edellisen vuoden tavoin toiminnan tavoitteen toteutuminen väriyksellä, jossa vihreä kuvastaa tavoitteen olevan valmis -tilassa ja keltainen käynnissä oleva -tilassa. Lisäksi toimenpiteen sanallisena luokkana oli luotu, joka tarkoitti, että toimenpidettä ei ole aloitettu.

Toimialat ovat tilinpäätökseen arvioineet valmiiksi tavoitteiksi 11, käynnissä oleviksi 8 ja arvioimatta oleviksi 4. Seuraavissa kappaleissa on esitetty toimialoittain toiminnan tavoitteiden saavuttamisen arviot, toteutuneiden mittareiden ja tehtyjen toimenpiteiden osalta.

Asiakas- ja resurssikeskuksen, Pohjanmaan pelastuslaitoksen sekä LifeCare asiakas- ja potilastietojärjestelmän arviointi on esitetty erillisissä kappaleissa ja tilinpäätöstietoja laajemmin, koska ne ovat olleet tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelmassa painopistealueina.

6.1 Koti- ja asumispalvelut

Koti- ja asumispalvelut toimialan palvelut kattavat hoidon, palvelut ja tuotteet, joita tarjotaan henkilöiden kotiin, kuten kotihoito, tukipalvelut ja omaishoito yli 65-vuotiaille sekä erilaiset asumispalvelut. Toimialan tulosalueita ovat asumispalvelut, kotiin annettavat palvelut ja asumispalveluiden ostopalvelut.

Talouden tavoitteiden toteutuminen

	TA 2025	Muutettu TA 2025	TP 2025	Poikkeama	Arvio
Toimintatuotot	36 093 063	36 174 763	35 327 118	-847 645	-
Toimintakulut	-210 721 016	-215 561 302	-212 904 512	2 656 790	++
Toimintakate	-174 627 953	-179 386 539	-177 577 394	1 809 145	++

Taulukko 5: koti- ja asumispalveluiden talouden tavoitteiden toteutuminen

Toimialan koti- ja asumispalvelut toimintakatteen toteuma -177,6 milj. euroa oli 99,0 % muutetun talousarvion toimintakatteesta. Koti- ja asumispalvelujen valtuustoon nähden sitova talouden tavoite toteutui.

Toimintatuottojen alitus johtui pääosin erilaisten maksujen vähäisyydestä verrattuna talousarvioon.

Tilinpäätöksessä kotiin annettavien palveluiden tunnit kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna, mutta jäivät jonkin verran

talousarviosta. Asumispalveluissa suoritemäärät jäivät osin talousarviota alemmiksi palvelurakenteen keventämisen vuoksi. Tämä suoriterakenteen muutos on vaikuttanut toiminnan tuottavuuteen, sillä suurempi kotihoidon palvelun tarjoaminen saavutettiin ilman vastaavaa kustannusten kasvua.

Kokonaisuutena suoritteet olivat hyvin linjassa talousarvion toteuman kanssa ja tukivat toimialan kustannustehokasta toimintaa.

Toiminnan tavoitteiden toteuma

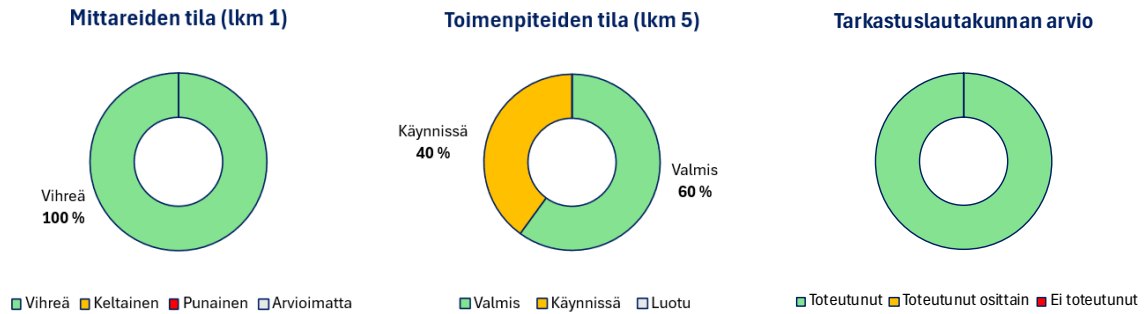
Tavoite 1. Hoidon ja palvelujen saatavuus kansallisten määräaikojen mukainen

Tavoite on tilinpäätöksen mukaan arvioitu valmiiksi. Tavoitteen toteutumista on seurattu mittarilla: Keskimääräinen odotusaika. Tavoite alle kolmen kuukauden odotusajasta toteutui.

Tavoitteen saavuttamiseksi oli määritelty viisi toimenpidettä, joista valmiita olivat kotihoidon tehostaminen, optimointi ja lisääminen, ikäihmisten perhehoidon käyttöönotto sekä hyvinvointiteknologisten ratkaisujen lisääminen. Käynnissä olivat yhteisöllisen asumisen suunnittelu ja

lisääminen sekä yhteistyön vahvistaminen kuntien, kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa. Kuviossa 1 on esitetty tavoitteen mittarin ja toimenpiteiden toteumat prosentteina.

Kuvio 1. Tavoitteen 1 mittarit ja toimenpiteet sekä tarkastuslautakunnan arvio.

Tarkastuslautakunnan arvion perusteella toimenpiteiden painopiste oli selkeästi palveluketjujen sujuvoittamisessa ja kapasiteetin kohdentamisessa kevyempiin ja joustavampiin palvelumuotoihin.

Kokonaisuutena toimenpiteet ovat olleet tarkoituksenmukaisia ja riittäviä

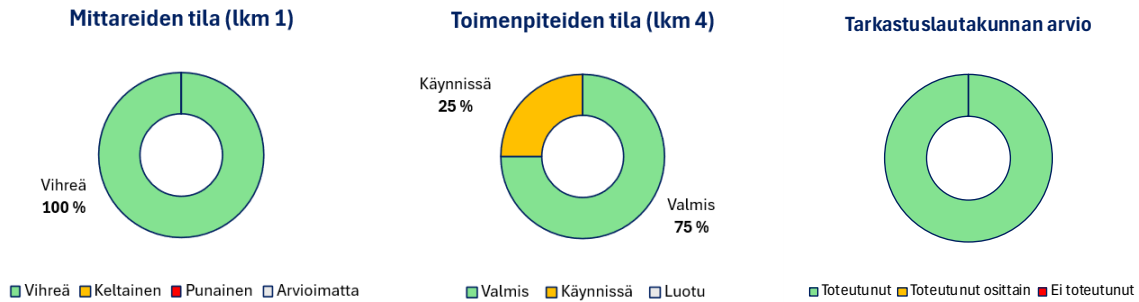
suhteessa tavoitteeseen, sillä ne ovat kohdistuneet suoraan odotusaikoihin vaikuttaviin rakenteellisiin ja toiminnallisiin tekijöihin ja tukeneet tavoitteen saavuttamista. Tavoite on tarkastuslautakunnan arvion perusteella toteutunut.

Tavoite 2. Riittävästi osaavaa ja hyvinvoivaa henkilöstöä

Tavoite on tilinpäätöksen mukaan arvioitu valmiiksi. Tavoitteen toteutumista on seurattu mittarilla: Täyttää lakisääteiset vaatimukset henkilöstömitoituksesta.

Tavoitteen saavuttamiseksi oli määritelty neljä toimenpidettä, joista kolme oli valmiina ja yksi käynnissä. Valmiiksi määritellyt toimenpiteet olivat hoitajakoulutusta edellyttämättömien työtehtävien vähentäminen, henkilöstön osaamisen kehittäminen painottuen aktivoivaan työotteeseen sekä henkilöstön osallisuuden vahvistaminen toiminnassa ja kehittämisessä. Käynnissä olevaksi toimenpiteeksi oli kirjattu kotihoidon opetusyksikön kehittämisen jatkaminen. Kuviossa 2 on esitetty tavoitteen mittareiden ja toimenpiteiden toteumat prosentteina.

Kuvio 2. Tavoitteen 2 mittarit ja toimenpiteet sekä tarkastuslautakunnan arvio.

Tarkastuslautakunnan arvon perusteella toimenpiteet kohdistuvat suoraan henkilöstömitoituksen, osaamisen ja jaksamisen kannalta keskeisiin tekijöihin, erityisesti työnjaon selkeyttämiseen ja osaamisen vahvistamiseen.

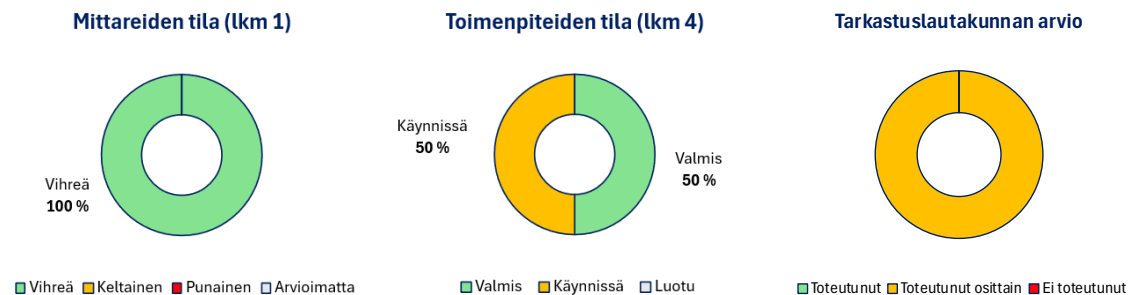
Kokonaisuutena toimenpiteitä voidaan pitää hyvin kohdennettuina ja riittävinä suhteessa tavoitteeseen, sillä ne tukevat sekä lakisääteisen mitoituksen täyttymistä että henkilöstön hyvinvointia. Tavoite on tarkastuslautakunnan arvon perusteella toteutunut.

Tavoite 3. Vaikuttava, kustannustehokas ja laadukas hoito ja palvelu

Tavoite on tilinpäätöksen mukaan arvioitu valmiiksi. Tavoitteen toteutumista on seurattu mittarilla: Talous- ja toimintasuunnitelman noudattamis-%. Prosenttiosuus on noussut lähtötilanteesta (96,5 %) toteutuneeseen (99,1 %), mutta tavoiteprosenttia ei ollut tilinpäätöksessä määritely.

Tavoitteen saavuttamiseksi oli määritelty neljä toimenpidettä, joista valmiita olivat hyvinvointiteknologian kehittäminen ja lisääminen sekä kotihoidon toimintapisteiden arviointi ja tarkistaminen, ja käynnissä olivat painopisteen siirtäminen raskaammista palveluista kevyempiin (tehostaminen, optimointi, kotihoidon laajentaminen, perhehoito ja yhteisöllisen asumisen valmistelu) sekä aktivoivan työotteen kehittäminen. Kuviossa 3 on esitetty tavoitteen mittareiden ja toimenpiteiden toteumat prosentteina.

Kuvio 3. Tavoitteen 3 mittarit ja toimenpiteet sekä tarkastuslautakunnan arvio.

Tarkastuslautakunnan arvon perusteella toimenpiteet kohdistuvat pääosin

rakenteellisiin ja toiminnallisiin tekijöihin, joilla on yhteys kustannustehokkuuteen ja

palvelujen vaikuttavuuteen. Valmiit toimenpiteet tukevat tehokkuuden parantamista, mutta käynnissä olevat laaja-alaiset toimenpiteet ovat vielä osin yleisluonteisia ja niiden vaikuttavuus riippuu jatkossa konkreettisesta toimeenpanosta ja mitattavista tuloksista. **Kokonaisuutena toimenpiteet ovat tarkoituksenmukaisia suhteessa**

tavoitteeseen, mutta vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden varmistaminen edellyttää erityisesti käynnissä olevien toimenpiteiden systemaattista loppuunsaattamista ja seuranta. Tarkastuslautakunnan arvion perusteella tavoitteen toteutumiseksi tulee tarkentaa siihen osoitettuja toimenpiteitä.

6.2 Kuntoutus- ja psykososiaaliset palvelut

Kuntoutuksen ja psykososiaalisten palveluiden toimiala aloitti toimintansa vuoden 2025 alussa. Toimiala tuottaa perus- ja erityistason mielenterveys- ja päihdepalveluja eri ikäryhmille. Palveluissa integroidaan sekä sosiaalihuolto, perusterveydenhuolto että erikoissairaanhoido. Toimialan tulosalueita ovat lasten ja nuorten psykososiaaliset palvelut, aikuisten psykososiaaliset avohoito- ja asumispalvelut, aikuisten psykososiaaliset palvelut, hoito-osastot ja hoito muissa laitoksissa.

Talouden tavoitteiden toteuma

	TA 2025	Muutettu TA 2025	TP 2025	Poikkeama	Arvio
Toimintatuotot	13 301 811	13 301 811	14 671 341	1 369 530	++
Toimintakulut	-170 897 601	-176 060 114	-176 345 534	-285 420	-
Toimintakate	-157 595 790	-162 758 303	-161 674 193	1 084 110	++

Taulukko 6: kuntoutus- ja psykososiaalisten palveluiden talouden tavoitteiden toteutuminen

Kuntoutus- ja psykososiaaliset palvelut toimialan toimintakateen toteuma - 161,7 milj. euroa oli 99,3 % muutetun talousarvion toimintakatteesta. Kuntoutus- ja psykososiaalisten palveluiden valtuustoon nähden sitova talouden tavoite toteutui.

Toimintakulut toteutuivat 0,3 milj. euroa muutettua talousarviota suurempana.

Tilinpäätöksessä eriteltyt suoritteet toteutuivat kokonaisuutena hieman talousarviota alemmina, mikä näkyi erityisesti

kuntoutuspalveluissa ja osassa psykososiaalisia avopalveluja, vaikka yksittäisissä palveluissa suorittemäärät ylittivät tavoitteet. Suoriterakenteessa korostui siirtymä raskaammista palveluista kevyempiin ja avohoitopainotteisiin ratkaisuihin, mikä tuki toiminnan tuottavuutta ja oman palvelutuotannon hyödyntämistä.

Kokonaisuutena toteutuneet suoritteet olivat talousarvioon nähden hallittuja ja tukivat kustannuskehityksen pysymistä suunnitelluissa raameissa, vaikka palvelukohtaista vaihtelua esiintyikin.

Toiminnan tavoitteiden toteuma

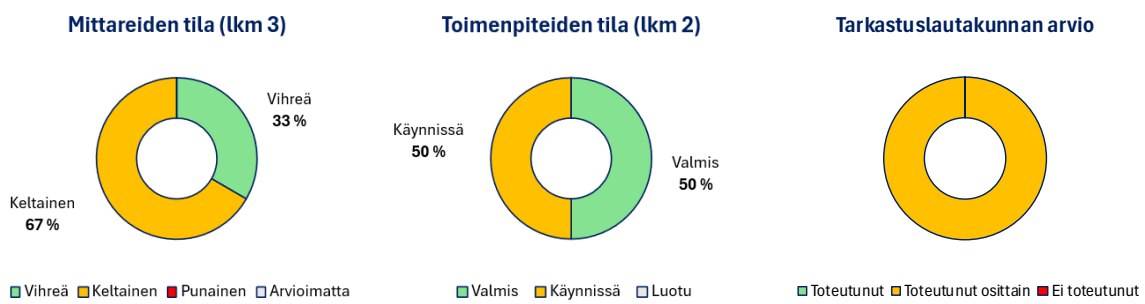
Tavoite 1. Ostopalveluiden hallinta ja tarkoituksenmukainen käyttö

Tavoite on tilinpäätöksen mukaan arvioitu olevan käynnissä. Tavoitteen toteutumista on seurattu mittareilla: Asumispalveluiden oma tuotanto käyttöaste 100 %, ostopalvelulääkäreiden kustannusten lasku sekä ostopalveluiden kustannukset laskevat merkittävästi.

Asumispalveluiden oman tuotannon käyttöasteen toteuma oli 100 %, joka oli tavoitteen mukainen. Sekä ostopalvelulääkäreiden että ostopalveluiden kustannusten osalta tavoitteena oli vähentää kustannuksia, mutta tavoitetta ei ole määritetty numeerisesti tilinpäätöksessä. Ostopalvelulääkäreiden kustannusten laskun toteuma oli 90 % ja ostopalveluiden kustannusten laskun toteuma oli 80 %.

Tavoitteen saavuttamiseksi oli määritelty kaksi toimenpidettä, joista valmiina oli ostopalveluiden vähentäminen ja oman palvelutuotannon maksimaalinen hyödyntäminen, ja käynnissä oli saumattoman yhteistyön vahvistaminen palvelun myöntäjän ja järjestäjän välillä prosessikuvausten avulla. Kuviossa 4 on esitetty tavoitteen mittareiden ja toimenpiteiden toteumat prosentteina.

Kuvio 4. Tavoitteen 1 mittarit ja toimenpiteet sekä tarkastuslautakunnan arvio.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toimenpiteet kohdistuvat olennaisiin ostopalvelujen hallintaa ohjaaviin tekijöihin, kuten oman tuotannon käyttöasteen parantamiseen ja rakenteellisen ohjauksen vahvistamiseen. Käynnissä oleva toimenpide ei kuitenkaan vielä yksinään riitä varmistamaan ostopalvelukustannusten pitkäjänteistä hallintaa.

Kokonaisuutena toimenpiteet ovat oikeansuuntaisia. Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen olevan toteutunut osittain ja suosittelee, että toisen toimenpiteen vaikutusta tavoitteen toteuttamiseksi arvioidaan ja tarvittaessa toimenpidettä tarkennetaan.

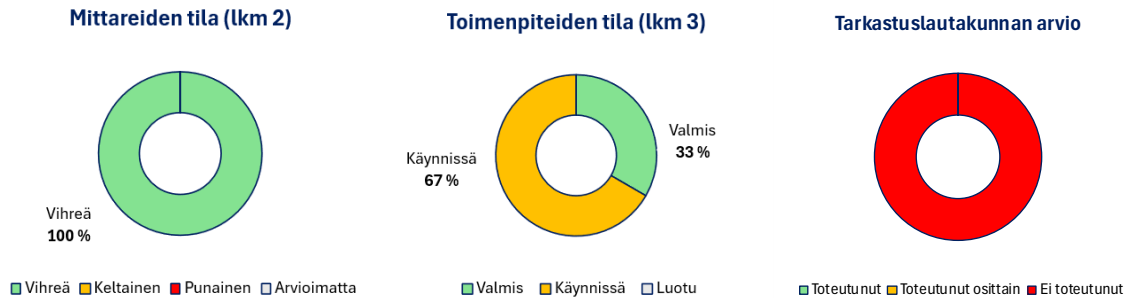
Tavoite 2. Hoidon- ja palvelun porrastus

Tavoite on tilinpäätöksen mukaan arvioitu valmiiksi. Tavoitteen toteutumista on seurattu mittareilla: Ensijäsennysten määrä uudet asiakkaat sekä käytettävien menetelmien määrä. Ensijäsennysten määrän tavoitteeksi on asetettu 90 ja toteumaksi 0. Käytettävien menetelmien määrässä tavoitteeksi on asetettu 80 ja toteumaksi 40. Tilinpäätökseen kirjatut toteumat eivät osoita, että mittarin toteumat olisivat saavuttaneet tavoitetason.

Tavoitteiden saavuttamiseksi oli määritelty kolme toimenpidettä, joista valmiina oli Terapiaetulinjaan-toimintamallin käyttöönotto hoidon ja palvelun porrastuksen johtavana toimintamallina.

Käynnissä olevat toimenpiteet olivat käytettävien menetelmien määrittäminen ja kuvaaminen sekä perustason palvelujen käytön lisääminen. Kuviossa 5 on esitetty tavoitteen mittareiden ja toimenpiteiden toteumat prosentteina.

Kuvio 5. Tavoitteen 2 mittarit ja toimenpiteet sekä tarkastuslautakunnan arvio.

Tarkastuslautakunnan arvion perusteella toimenpiteiden vaikutus suhteessa asetettuihin mittareihin ei ole riittävä. **Kokonaisuutena toimenpiteet ovat olleet osin riittämättöminä, eikä niiden perusteella voida vielä todentaa hoidon ja palvelun porrastuksen toimivaa ja mitattavaa toteutumista.**

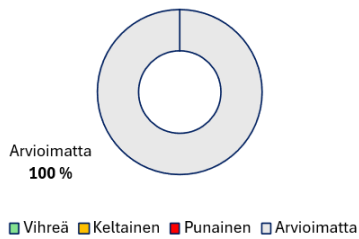
Tarkastuslautakunnan arvion perusteella tavoite ei ole toteutunut. Tarkastuslautakunta suosittelee, että toimenpiteitä tarkennetaan siltä osin, että paremmin vastaavat asetettuihin mittareihin.

Tavoite 3. Henkilöstön hyvinvointi

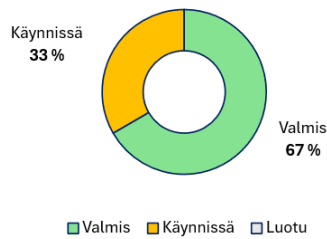
Tavoite on tilinpäätöksen mukaan arvioitu olevan käynnissä. Tavoitteen toteutumista on seurattu mittareilla: Henkilöstön NPS, koulutuspäivien määrän seuranta sekä työnohjauksen toteutumisen seuranta. Mittareiden lähtö- ja tavoitetilanteet on kuvattu, mutta toteumaa ei ole kirjattu tilinpäätöksessä. Tavoitteen saavuttamiseksi oli määritelty kolme toimenpidettä, joista valmiita olivat henkilöstön koulutuksen ja työnohjauksen mahdollistaminen sekä henkilöstön osaamisen lisäämisen jatkaminen, ja käynnissä oli henkilöstöä osallistavan ja kuuntelevan johtamisen vahvistaminen. Kuviossa 6 on esitetty tavoitteen mittareiden ja toimenpiteiden toteumat prosentteina.

Kuvio 6. Tavoitteen 3 mittarit ja toimenpiteet sekä tarkastuslautakunnan arvio.

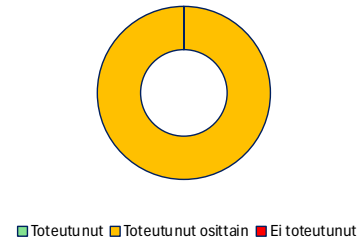
Mittareiden tila (lkm 3)

Toimenpiteiden tila (lkm 3)

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunnan arvion perusteella toimenpiteet kohdistuvat henkilöstön hyvinvoinnin kannalta olennaisiin tukirakenteisiin, kuten osaamisen kehittämiseen ja ammatilliseen tukeen, mutta ne jäävät osin yleisluonteisiksi. Erityisesti käynnissä oleva johtamiseen liittyvä toimenpide on laaja-alainen. Lisäksi mittareiden toteumatietojen puuttuminen heikentää arviota toimenpiteiden riittävydestä suhteessa tavoitteeseen.

Kokonaisuutena toimenpiteet ovat oikeansuuntaisia, mutta niiden vaikuttavuuden osoittaminen edellyttäisi täsmällisempää seuranta ja konkreettisempaa kytkentää asetettuihin mittareihin.

Tarkastuslautakunta arvio tavoitteen olevan osittain toteutunut ja suosittelee, että toimenpiteitä tarkennetaan ja huolehditaan siitä, että mittareiden toteumia seurataan ja kirjataan tilinpäätökseen.

6.3 Sosiaali- ja terveyskeskus

Sosiaali- ja terveyskeskuksen toimiala käsittää perusterveydenhuollon, sosiaalihuollon ja erikoissairaanhoidon toiminnan. Toimialan tulosalueita ovat avopalvelut, lapsi- ja perhepalvelut, erikoissairaanhoidon avopalvelut ja suun terveydenhuolto.

Talouden tavoitteiden toteuma

	TA 2025	Muutettu TA 2025	TP 2025	Poikkeama	Arvio
Toimintatuotot	21 253 557	21 253 557	27 476 450	6 222 893	++
Toimintakulut	-229 868 460	-234 847 636	-235 648 747	-801 111	-
Toimintakate	-208 614 903	-213 594 079	-208 172 297	5 421 782	++

Taulukko 8: sosiaali- ja terveyskeskuksen talouden tavoitteiden toteutuminen

Sosiaali- ja terveyskeskus toimialan toimintakatteen toteuma -208,2 milj. euroa oli 97,5 % muutetun talousarvion toimintakatteesta. Sosiaali- ja terveyskeskuksen toimialan valtuustoon nähden sitova talouden tavoite toteutui.

Toimintakulut toteutuivat 0,8 milj. euroa muutettua talousarviota suurempana.

Tilinpäätöksessä eritellyt suoritteet toteutuivat kokonaisuutena lähellä talousarviota, vaikka palvelukohtaisia eroja esiintyi

erityisesti avopalveluissa ja neuvola- sekä peruspalveluissa. Suoritteiden painottuminen avopalveluihin ja digitaalisiin sekä konsultoiiviiin toimintamalleihin tuki toiminnan tuottavuutta, vaikka osassa palveluista suorittemäärät jäivät tavoitteista resurssi- ja saatavuushaasteiden vuoksi.

Kokonaisuutena toteutuneet suoritteet olivat talousarvion toteuman kanssa linjassa ja tukivat kustannusten hallintaa ilman merkittävää palvelutuotannon heikkenemistä.

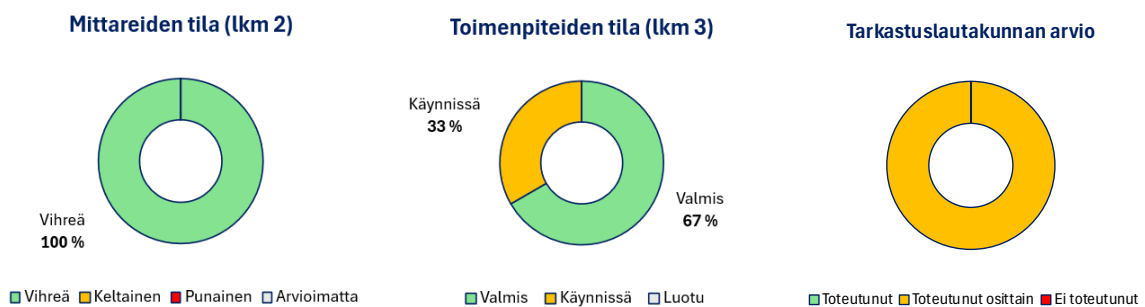
Toiminnan tavoitteiden toteuma

Tavoite 1. Vaikuttavuus ja laatu

Tavoite on tilinpäätöksen mukaan arvioitu valmiiksi. Tavoitteen mittareiksi oli määritelty: Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen (%) sekä konsultoituva digilääkäri nimetty jokaisessa sosiaali- ja terveyskeskuksessa (%). Molemmat tavoitteen mittarit toteutuivat 100 %:sti.

Tavoitteen saavuttamiseksi oli määritelty kolme toimenpidettä, joista valmiita olivat digiklinikan vakiinnuttaminen osaksi normaalia toimintaa sekä fyysisen palveluverkoston muutosten toteuttaminen tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman linjausten mukaisesti, ja käynnissä oli tarpeenmukaisten toimenpiteiden toteuttaminen erikoissairaanhoidon saatavuuden parantamiseksi. Kuviossa 7 on esitetty tavoitteen mittareiden ja toimenpiteiden toteumat prosentteina.

Kuvio 7. Tavoitteen 1 mittarit ja toimenpiteet sekä tarkastuslautakunnan arvio.

Tarkastuslautakunnan arvion perusteella toimenpiteet kohdistuvat toimialan vaikuttavuuden ja laadun kannalta keskeisiin rakenteellisiin tekijöihin, kuten palvelumallien uudistamiseen ja digitaalisten ratkaisujen hyödyntämiseen, mikä tukee myös mittareiden täysimääräistä toteutumista. Valmiit toimenpiteet ovat hyvin linjassa tavoitteen kanssa, mutta käynnissä oleva toimenpide jää luonteeltaan melko yleiseksi, eikä sen vaikuttavuutta ole vielä mahdollista arvioida mittareiden avulla.

Kokonaisuutena toimenpiteitä voidaan pitää riittävinä ja oikeansuuntaisesti kohdistettuina, mutta laadun ja vaikuttavuuden pitkäjänteinen varmistaminen edellyttää käynnissä olevan erikoissairaanhoidon saatavuutta parantavan toimenpiteen konkreettisempaa täsmentämistä ja seuranta. Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen olevan toteutunut osittain.

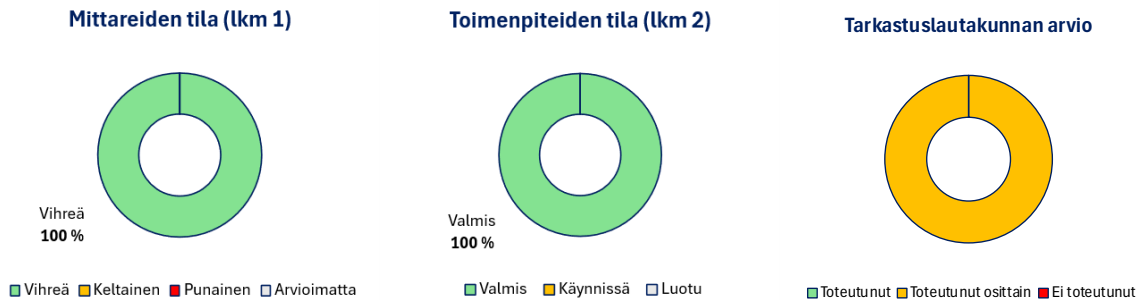
Tavoite 2. Talous tasapainossa

Tavoite on tilinpäätöksen mukaan arvioitu valmiiksi. Tavoitteen mittariksi oli määritelty: Talousarvioseuranta jokaisessa johtoryhmän kokouksessa, 12 kokousta vuodessa, tavoite 12. Toteuma oli 12 eli tavoitteeseen päästiin.

Tavoitteen saavuttamiseksi oli määritelty kaksi toimenpidettä, joista molemmat olivat valmiita: tarvittavien hankintojen tekeminen kustannusten nousun hillitsemiseksi sekä kuukausittainen

talouden läpikäynti toimenpiteiden mahdollistamiseksi ylitysten ilmetessä. Kuviossa 8 on esitetty tavoitteen mittareiden ja toimenpiteiden toteumat prosentteina.

Kuvio 8. Tavoitteen 2 mittarit ja toimenpiteet sekä tarkastuslautakunnan arvio.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toimenpiteet kohdistuvat suoraan talouden seurantaan ja reagoitukykyyn, ja ne tukevat tavoitteena olevaa talouden tasapainoa varmistamalla ajantasaisen tilannekuvan ja mahdollisuuden nopeisiin korjaaviin toimiin. Toimenpiteet ovat kuitenkin luonteeltaan ensisijaisesti seurantaa ja kontrollia vahvistavia, eivätkä ne itsessään sisällä rakenteellisia tai toiminnallisia kustannuksia pysyvästi hillitseviä keinoja.

Kokonaisuutena toimenpiteet ovat riittäviä tavoitteen saavuttamiseksi lyhyellä aikavälillä, mutta talouden tasapainon pitkäjänteinen turvaaminen edellyttäisi lisäksi vaikuttavampia, toiminnan rakenteisiin kohdistuvia toimenpiteitä.

Tarkastuslautakunta arvio tavoitteen olevan toteutunut osittain ja suosittelee, että talouden tasapainossa pysymiseksi määritetään toimenpiteitä, joilla on myös pidemmän aikavälin vaikutusta.

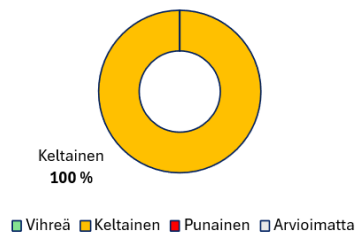
Tavoite 3. Peruspalvelujen vahvistaminen ja palvelutarjonnan harmonisointi

Tavoite on tilinpäätöksen mukaan arvioitu olevan käynnissä. Tavoitteen mittariksi oli määritetty: Lakisääteinen palvelu pystytään tarjoamaan (%). Tavoitteena oli 100 %:n osuus, mutta toteuma oli 90 %.

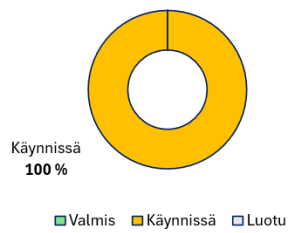
Tavoitteen saavuttamiseksi oli määritelty yksi toimenpide, joka on käynnissä: sosiaalihuollon vahvistettujen peruspalvelujen käyttöönotto. Kuviossa 9 on esitetty tavoitteen mittareiden ja toimenpiteiden toteumat prosentteina.

Kuvio 9. Tavoitteen 3 mittarit ja toimenpiteet sekä tarkastuslautakunnan arvio.

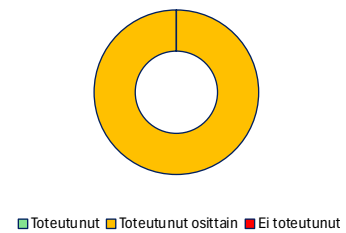
Mittareiden tila (lkm 1)

Toimenpiteiden tila (lkm 1)

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunnan arvion perusteella tavoite on laaja ja sitä kuvaava mittari on perusteltu. Mutta onko yksin sosiaalihuollon vahvistettujen peruspalveluiden käyttöönotto riittävä peruspalveluiden vahvistamisessa ja palvelutarjonnan harmonisoinnissa.

Kokonaisuutena toimenpiteitä ei voida pitää riittävinä suhteessa tavoitteeseen, ja tavoitteen saavuttaminen edellyttäisi selvästi useampia, konkreettisesti määriteltyjä ja eri palvelualueisiin kohdistuvia toimenpiteitä.

Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen olevan toteutunut osittain ja suosittelee, että arvioidaan toimenpiteiden riittävyyttä vaikuttavuutta suhteessa tavoitteeseen ja sen mittariin.

6.4 Sairaalapalvelut

Sairaalapalveluissa on viisi tulosaluetta, jotka ovat akuuttisairaalan päivystystoiminta, leikkaustoiminta ja medisiininen toiminta, hoito-osastot erikoissairaanhoidon ja yleislääketieteen tasolla sekä koko toimintaa tukeva diagnostiikka ja tukipalvelut. Koko toimintaa tukeva diagnostiikka ja tukipalvelut käsittävät kuvantamisen, kliinisen neurofysiologian, kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen sekä koko Pohjanmaata käsittävän välinehuollon sekä apteekkipalvelut. Laboratoriopalvelut ja patologia on ulkoistettu FimLab Laboratoriot Oy:lle. Sairaalapalveluiden tulosaluerakenteeseen ei ole tullut muutoksia vuoden 2024 tilanteeseen verrattuna.

Talouden tavoitteiden toteuma

	TA 2025	Muutettu TA 2025	TP 2025	Poikkeama	Arvio
Toimintatuotot	89 968 196	89 968 196	86 669 625	-3 298 572	-
Toimintakulut	-320 569 038	-326 217 002	-326 741 725	-524 723	-
Toimintakate	-230 600 842	-236 248 806	-240 072 100	-3 823 294	-

Taulukko 9: sairaalapalveluiden talouden tavoitteiden toteutuminen

Sairaalapalveluiden toimialan toimintakatteen toteuma -240,1 milj. euroa oli 101,6 % muutetun talousarvion toimintakatteesta. Sairaalapalveluiden valtuustoon nähden sitova tavoite eli toimintakate ylittyi 3,8 miljoonalla eurolla verrattuna talousarviomuutoksiin. Sekä toimintatuotot että toimintakulut eivät pysyneet muutetun talousarvion mukaisessa tavoitteessa.

Tilinpäätöksessä eritellyt suoritteet toteutuivat tai ylittivät muutetun talousarvion tason.

Suoritemäärien kasvu heijastui kustannuspaineina erityisesti palveluiden ostoissa (talousarvion ylitys 899 943 euroa), ja resurssien käytössä lisäten lääkäripalvelujen kustannuksia 1,5 milj. eurolla ja hoitohenkilöstön kustannuksia 0,9 milj. eurolla talousarviota enemmän.

Kokonaisuutena toteutuneet suoritteet ylläpitivät toiminnan tuottavuutta, mutta myös muuttivat sairaalapalveluiden kustannusrakennetta ostopalveluiden ja resurssien käytön osalta.

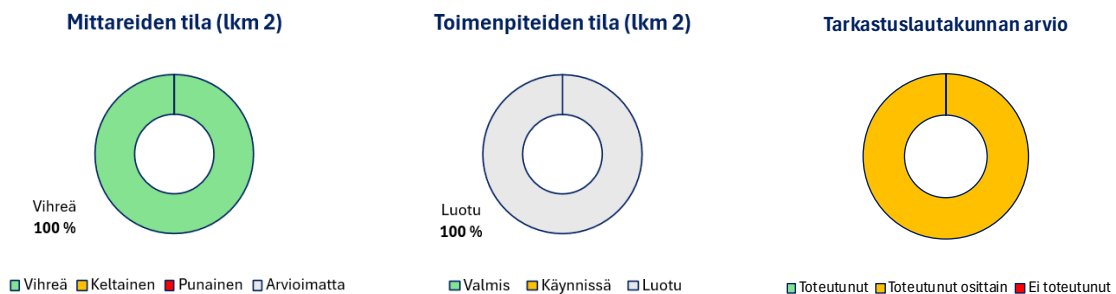
Toiminnan tavoitteiden toteuma

Tavoite 1. Tyytyväiset asiakkaat/potilaat

Tavoite on tilinpäätöksen mukaan jätetty arvioimatta. Tavoitteen mittareiksi on määritelty: HaiPro (Lk /KI IV-V) ja asiakastyytyväisyyskyselyyn vastanneiden määrä suositukseen kuinka todennäköisesti suosittelet palvelua, jonka sait. Molempien mittareiden osalta tavoitearvot on saavutettu.

Tavoitteen toteuttamiseksi oli määritelty kaksi toimenpidettä, joista molemmat on tilinpäätöksessä merkitty tilaan ”luotu”: annettavan hoidon laadun ja asiallisuuden tarkkailu sekä potilaskontaktien hiominen sekä suunnitellun hoidon aikarajoissa pysyminen. Käynnissä olevia toimenpiteitä ei ole erikseen tunnustettu. Kuviossa 10 on esitetty tavoitteen mittareiden ja toimenpiteiden toteumat prosentteina.

Kuvio 10. Tavoitteen 1 mittarit ja toimenpiteet sekä tarkastuslautakunnan arvio.

Tarkastuslautakunnan arvion perusteella toimenpiteet kohdistuvat oikeisiin asiakas- ja potilastytyväisyyteen vaikuttaviin ydintekijöihin, mutta luotu -tila osoittaa, että toimenpiteitä ei ole johdettu käytäntöön.

Kokonaisuutena toimenpiteet kohdistuvat hyvin tavoitteeseen ja mittarien toteumat ovat tavoitteessa tai osittain siinä. Tavoite on kuitenkin hyvin laaja, joten tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen toteutuneen osittain.

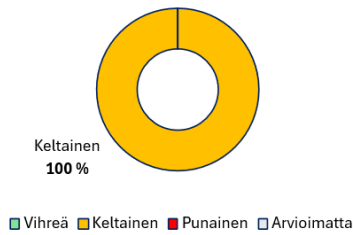
Tavoite 2. Oikea potilas, oikeassa paikassa, oikeaan aikaan

Tavoite on tilinpäätöksen mukaan jätetty arvioimatta. Tavoitteen mittareiksi on määritetty kliinikkavalmiit / YLE- potilaat erikoissairaanhoidossa sekä synnytysmäärän lisääntyminen. Molempien mittareiden osalta toteuma on jäänyt tavoitteesta jonkin verran.

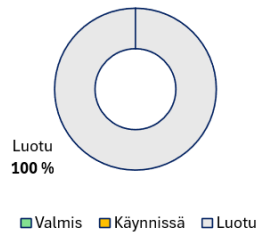
Tavoitteen toteuttamiseksi oli määritelty kaksi toimenpidettä, joista molemmat on tilinpäätöksessä merkitty tilaan ”luotu”: oikeantasaisen hoitopaikan käyttö sekä synnytysten saaminen omalle alueelle. Kuviossa 11 on esitetty tavoitteen mittareiden ja toimenpiteiden toteumat prosentteina.

Kuvio 11. Tavoitteen 2 mittarit ja toimenpiteet sekä tarkastuslautakunnan arvio.

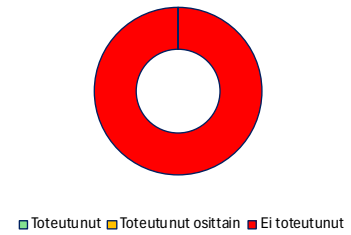
Mittareiden tila (lkm 2)

Toimenpiteiden tila (lkm 2)

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toimenpiteet kohdistuvat hyvin tavoitteeseen, mutta mittareiden toteumat osoittavat, etteivät toimenpiteet ole olleet riittävän tuloksellisia tavoitteen saavuttamiseksi.

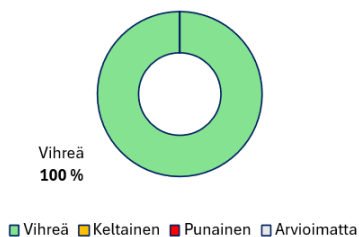
Kokonaisuutena tavoite on kompleksinen ja laaja, ja tilinpäätökseen osoitettujen toimenpiteiden perusteella ei voida vielä todeta, että potilaita hoidetaan oikeaan aikaan, oikeassa paikassa. Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen ei toteutuneeksi.

Tavoite 3. Tuloksellinen onnistuminen

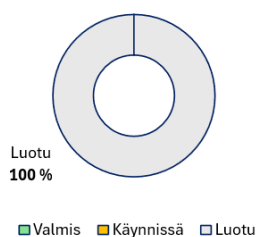
Tavoite on tilinpäätöksen mukaan jätetty arvioimatta. Tavoitteen mittariksi on määritetty kokonaiskustannukset (%), joka on arvioitu toteutuneeksi. Tavoitteen toteuttamiseksi on määritelty yksi toimenpide, joka on merkitty tilaan "luotu": kokonaiskustannusten seuraaminen kuukausittain (tavoite = budjetti). Kuviossa 12 on esitetty tavoitteen mittareiden ja toimenpiteiden toteumat prosentteina.

Kuvio 12. Tavoitteen 3 mittarit ja toimenpiteet sekä tarkastuslautakunnan arvio.

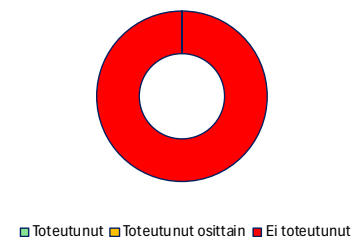
Mittareiden tila (lkm 1)

Toimenpiteiden tila (lkm 1)

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunnan arvion perusteella toimenpide kohdistuu taloudellisen tuloksellisuuden seurantaan, mutta ei varsinaisesti tuloksellisuutta parantaviin rakenteellisiin tai toiminnallisiin muutoksiin. **Kokonaisuutena tavoitteen saavuttaminen**

edellyttäisi useampia, konkreettisesti kustannusrakenteisiin, toiminnan tehokkuuteen ja vaikuttavuuteen kohdistuvia toimenpiteitä.

Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen ei toteutuneeksi ja suosittelee, että

tarkennetaan toimenpiteitä paremmin vastaamaan tavoitetta.

6.5 Hallinto

Hallinnossa on yhteensä kuusi tulosaluetta, jotka ovat hyvinvointialueen johto; talous- ja materiaalihallinto; henkilöstöhallinto; strategia, kehittäminen ja hankkeet; laatu, turvallisuus ja valvonta sekä kiinteistöt, tekniikka ja IT. Hallintoon kuuluu myös hyvinvointialueen hanketoiminta, joka on järjestetty kokonaisuudessaan erilaisilla tuilla ja avustuksilla.

Talouden tavoitteiden toteuma

	TA 2025	Muutettu TA 2025	TP 2025	Poikkeama	Arvio
Toimintatuotot	140 566 849	151 007 239	147 394 689	-3 612 550	-
Toimintakulut	-128 155 249	-137 137 418	-136 250 599	886 819	++
Toimintakate	12 411 600	13 869 821	11 144 090	-2 725 731	++

Taulukko 10: Hallinnon talouden tavoitteiden toteutuminen

Hallinnon toimialan toimintakatteen toteuma -2,7 milj. euroa oli 80,4 % muutetun talousarvion toimintakatteesta.

Hallinnon toimialan talouden valtuustoon nähden sitova tavoite toteutui (toimintakate).

Toiminnan tavoitteiden toteuma

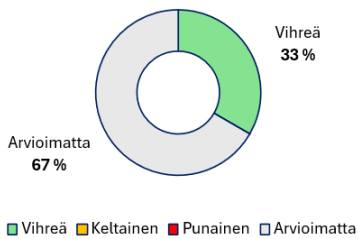
Tavoite 1. Suomen paras hyvinvointityönantaja

Tavoite on tilinpäätöksen mukaan käynnissä. Tavoitteen mittareiksi on määritelty: NPS sekä koulutuspäivät/työntekijä. NPS:n toteuma on ylittänyt tavoitteen, koulutuspäivistä/työntekijä ei ole tehty tilinpäätökseen kirjausta.

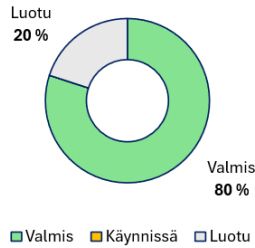
Tavoitteen toteuttamiseksi oli määritelty viisi toimenpidettä, joista valmiita olivat henkilöstö ja rekrytointistrategian laatiminen, monitieteellisen SoteInnoHub innovaatiotoiminnan kehittäminen, valmentavan ja osallistavan johtamisen kehittäminen sekä henkilöstön osaamisen kehittämisen suunnitelman laatiminen. Käynnissä oli työajankäytön pilotointi työkyvyn ylläpitämiseksi. Kuviossa 13 on esitetty tavoitteen mittareiden ja toimenpiteiden toteumat prosentteina.

Kuvio 13. Tavoitteen 1 mittarit ja toimenpiteet sekä tarkastuslautakunnan arvio.

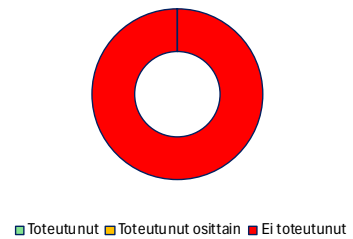
Mittareiden tila (lkm 3)

Toimenpiteiden tila (lkm 5)

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunnan arvion perusteella toimenpiteet ovat kehittämistoimia, jotka ovat kohdistuvat tavoitteeseen.

Tavoitteen saavuttamisen arviointia rajoittaa mittaritiedon osittainen puutteellisuus. Tarkastuslautakunta arvio tavoitteen ei toteutuneeksi.

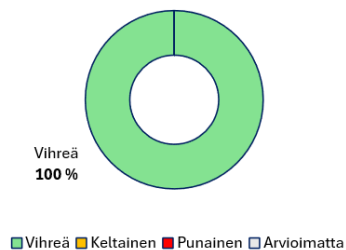
Tavoite 2. Hallinto tukee koko hyvinvointialueen toimintaa tehokkaasti ja joustavasti

Tavoite on tilinpäätöksen mukaan käynnissä. Tavoitteen mittareiksi on määritelty hyväksytyt päätösprosessit (%) ja hyväksytyt toimintaprosessit (%). Molempien mittareiden osalta toteuma on ylittänyt tavoitteen.

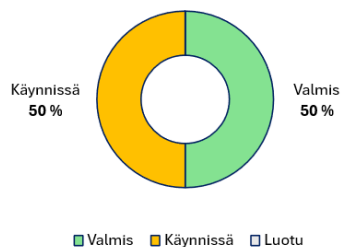
Tavoitteen toteuttamiseksi oli määritelty neljä toimenpidettä, joista valmiita olivat koko organisaation auditointi sekä hallinnon pääprosessien ja toimintaprosessien kuvaaminen ja kehittäminen, ja käynnissä olivat yhteistyörakenteiden tiivistäminen kuntien, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa sekä digitalisaation jatkokehittäminen. Kuviossa 14 on esitetty tavoitteen mittareiden ja toimenpiteiden toteumat prosentteina.

Kuvio 14. Tavoitteen 2 mittarit ja toimenpiteet sekä tarkastuslautakunnan arvio.

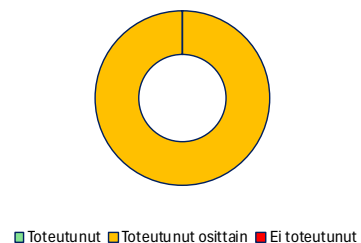
Mittareiden tila (lkm 2)

Toimenpiteiden tila (lkm 4)

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunnan arvion perusteella toimenpiteet kohdistuvat hallinnon toimivuutta määrittäviin rakenteellisiin tekijöihin, kuten prosessien yhtenäisyyteen,

päätöksenteon sujuvuuteen ja toimintamallien selkeyteen.

Kokonaisuutena käynnissä olevat toimenpiteet ovat laaja-alaisia ja niiden

vaikuttavuus koko hyvinvointialueen toiminnan tukemiseen riippuu jatkossa konkreettisesta toimeenpanosta.

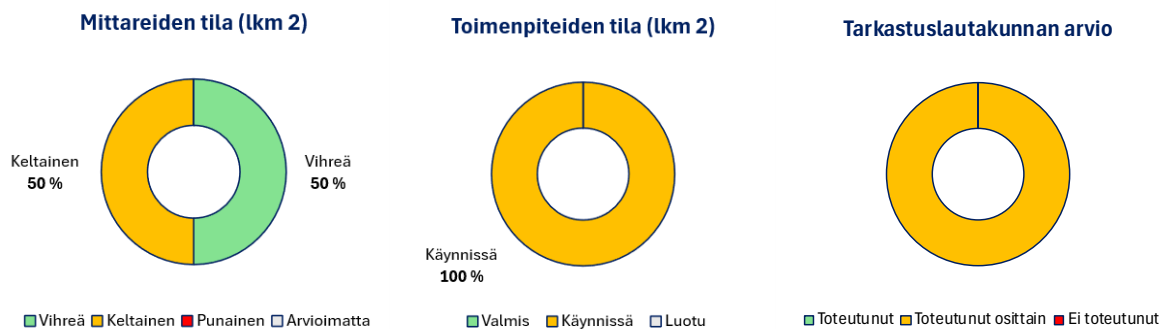
Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen toteutuneen osittain.

Tavoite 3. Tilankäytön tehostaminen

Tavoite on tilinpäätöksen mukaan käynnissä. Tavoitteen mittareiksi on määritetty hallintotilojen väheneminen 20 % ja organisaation tilankäyttö vähenee. Mittarien toteumat ovat jääneet hie- man tavoitteesta.

Tavoitteen saavuttamiseksi oli määritelty kaksi toimenpidettä, joista molemmat olivat käyn- nissä: hallinnon tilankäytön tarkasteleminen sekä vuokratilojen vähentäminen. Kuviossa 15 on esitetty tavoitteen mittareiden ja toimenpiteiden toteumat prosentteina.

Kuvio 15. Tavoitteen 3 mittarit ja toimenpiteet sekä tarkastuslautakunnan arvio.

Tarkastuslautakunnan arvion perusteella toimenpiteet kohdistuvat suoraan tilankäytön tehostamisen kannalta keskeisiin rakenteellisiin tekijöihin ja toteutuessaan vaikuttavat tavoitteen saavuttamiseen.

Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen toteutuneen osittain.

6.6 Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus

Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus toimii hyvinvointialueen turvallisuus- ja laatutyön asiantuntijayksikkönä, joka tukee koko organisaatiota potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämisessä, suunnittelussa ja seurannassa. Keskus vastaa muun muassa kansallisen potilasturvallisuusstrategian toimeenpanosta, valvonnan ja omavalvonnan kehittämisestä, auditoinneista sekä turvallisuusprotokollien ja valmiussuunnitelmien valmistelusta ja jalkauttamisesta. Lisäksi se tarjoaa asiantuntijatukea eri toimialoille, koordinoi laajaa verkostoyhteistyötä ja tuottaa indikaattoritietoa, koulutuksia ja työkaluja, joilla parannetaan palvelujen laatua ja ehkäistään vaaratapahtumia.

Talouden tavoitteiden toteuma

	TA 2025	Muutettu TA 2025	TP 2025	Poikkeama	Arvio
Toimintatuotot	1 590 590	1 590 590	1 580 991	-9 599	++
Toimintakulut	-1 590 590	-1 590 590	-1 580 991	9 599	++
Toimintakate	0	0	0	0	++

Taulukko 11: asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen talouden tavoitteiden toteutuminen

Potilas- ja turvallisuuskeskuksen talouden valtuustoon nähden sitova tavoite toteutui. Toiminta järjestetään pääasiassa valtiontuella, jonka osuus

toiminnan tuotoista oli 1 milj. euroa. Hyvinvointialueen osuus toiminnan kuluista oli 0,5 milj. euroa.

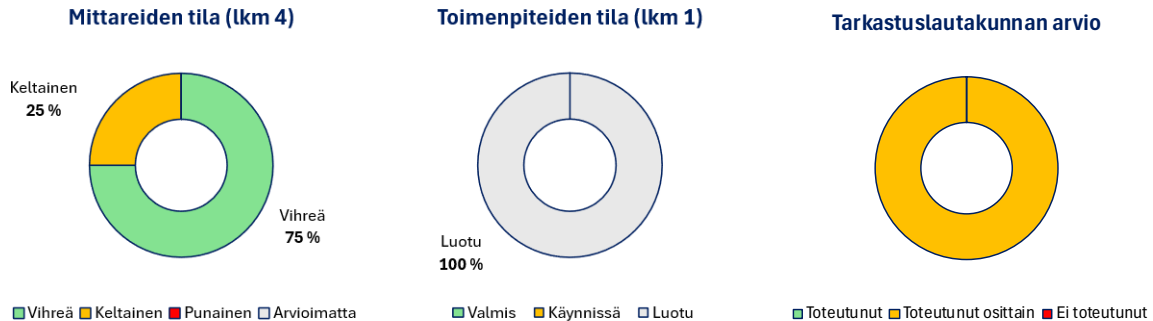
Toiminnan tavoitteiden toteuma

Tavoite 1. Asiakas- ja potilasturvallisuusstrategia on toimeenpantu 2026 mennessä toimenpideohjelman tavoitteiden mukaisesti

Tavoite on tilinpäätöksen mukaan käynnissä. Tavoitteeseen määritettynä toimenpiteenä on asiakas- ja potilasturvallisuuden itsearviointi, joka on luotu. Mittareita tavoitteelle on asetettu neljä, joista yhden toteuma ei ole tavoitteen tasolla. Koska toiminta on valtakunnallista, myös mittarit osoittavat valtakunnan tason toteutumista. Kaikki hyvinvointialueet ovat raportoineet asiakas- ja potilasturvallisuudestaan. Strategian kärkimittareita tavoiteltiin olevan käytössä Suomessa seitsemän, mutta niitä saatiin käyttöön kahdeksan. Strategian tavoitteista, joiden seuranta ja arviointi on katettu 80 % on toteutunut viiden osalta, vaikka tavoiteltiin kymmentä. Kymmenen hyvinvointialuetta raportoi julkisesti strategian etenemisestä, joka oli tavoitteen mukainen määrä. Kuviossa 16 on esitetty tavoitteen mittareiden ja toimenpiteiden toteumat prosentteina.

Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen toteutuneen osittain.

Kuvio 16. Tavoitteen 1 mittarit ja toimenpiteet sekä tarkastuslautakunnan arvio.

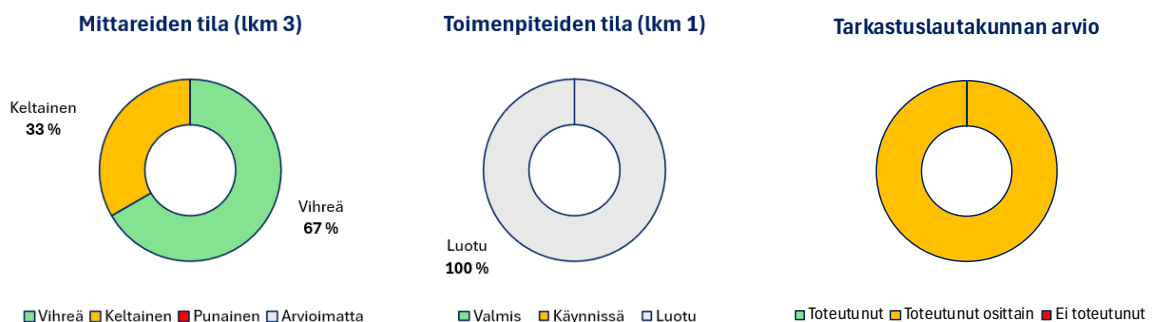

Tavoite 2. Asiakas- ja potilasturvallisuuden mittaristot valmistuvat hyvinvointialueiden käyttöön tiedolla johtamisen tueksi

Tavoite on tilinpäätöksen mukaan käynnissä. Tavoitteeseen määritettynä toimenpiteenä on asiakas- ja potilasturvallisuuden mittaristot. Mittareita tavoitteelle on asetettu kolme, joista kahden toteuma ei ole tavoitteen tasolla. Hotline-indikaattorit ovat käytössä 22 hyvinvointialueella, tavoitteen mukaan kaikki 23 hyvinvointialuetta olisivat ottaneet indikaattorin käyttöön. Prosessien ja rakenteiden tarkistuslista on käytössä 21 hyvinvointialueella, joka on tavoitteesta kolme hyvinvointialuetta enemmän. Yhdellätoista tavoitteen viidestätoista hyvinvointialueesta on määrälliset as.- ja pot. turvallisuusmittarit (VN TEAS) käytössä säännöllisesti. Kuviossa 17 on esitetty tavoitteen mittareiden ja toimenpiteiden toteumat prosentteina.

Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen osittain toteutuneeksi.

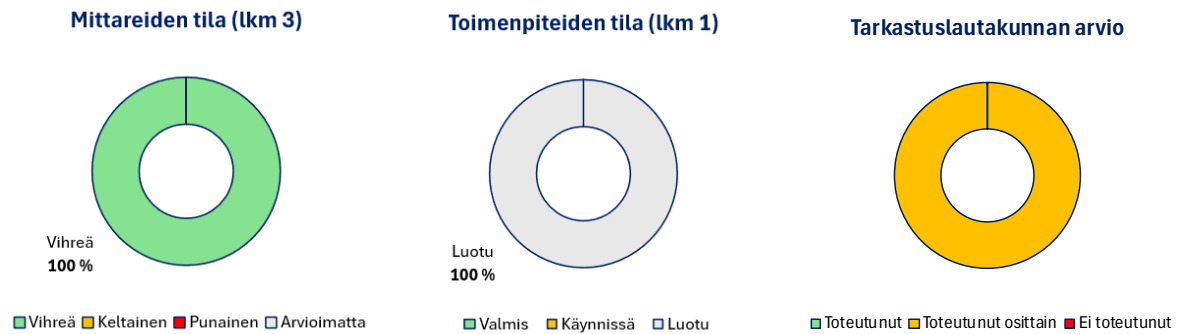
Kuvio 17. Tavoitteen 2 mittarit ja toimenpiteet sekä tarkastuslautakunnan arvio.

Tavoite 3. Asiakas- ja potilasturvallisuus perustuu tutkittuun tietoon, ammattihenkilöiden osaamiseen ja parhaisiin käytäntöihin.

Tavoite on tilinpäätöksen mukaan toteutunut. Tavoitteeseen määritettynä toimenpiteenä on tutkimustulosten ja raporttien julkaisu. Mittareita on määritetty kolme, jotka kaikki ovat toteutuneet tavoitetason mukaisesti. Kuviossa 18 on esitetty tavoitteen mittareiden ja toimenpiteiden toteumat prosentteina.

Kuvio 18. Tavoitteen 3 mittarit ja toimenpiteet sekä tarkastuslautakunnan arvio.

Tarkastuslautakunnan arvion perusteella koulutuksiin ja verkostotapahtumiin osallistuneiden määrä, tutkimustulosten ja -raporttien julkaisut ammattilehdissä ja viestintätuotteiden seuraajamäärät ovat kaikki mittareita, jotka osoittavat tuotoksia, mutteivät kerro vielä riittävästi vaikuttavuudesta.

Kokonaisuutena tavoitteen toteutuminen edellyttäisi tunnistettavaa tietoa

käytännön toiminnan parantumisesta, osaamisen kasvusta, riskien ja haittapahtumien tai virheiden vähenemisestä tai parhaiden käytäntöjen juurtumisesta. Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen toteutuneen osittain ja suosittelee, että mittareita tarkennetaan enemmän kuvaamaan myös vaikuttavuutta.

Yhteenveto toimialojen toiminnan tavoitteiden toteutumisesta

Tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteet, joko toteutuneeksi, toteutuneeksi osittain ja ei toteutuneeksi. Tarkastuslautakunnan arvioihin on vaikuttanut tavoitteen, siihen osoitettujen toimenpiteiden sekä mittareiden välinen selkeä yhteys. Taulukossa 12 on esitettyä yhteenvetoon omaisesti tarkastuslautakunnan arvioinnin tulokset tavoitekohtaisesti.

Toimiala	Toteutunut	Toteutunut osittain	Ei toteutunut
Koti- ja asumispalvelut			
Hoidon ja palvelujen saatavuus kansallisten määräaikojen mukainen	++		
Riittävästi osaavaa ja hyvinvoivaa henkilöstöä	++		
Vaikuttava, kustannustehokas ja laadukas hoito ja palvelu		+	
Kuntoutus ja psykososiaaliset palvelut			
Ostopalveluiden hallinta ja tarkoituksenmukainen käyttö		+	
Hoidon- ja palvelun porrastus			-
Henkilöstön hyvinvointi		+	
Sosiaali- ja terveystieteiden keskus			
Vaikuttavuus ja laatu		+	
Talous tasapainossa		+	
Peruspalvelujen vahvistaminen ja palvelutarjonnan harmonisointi		+	
Sairaalapalvelut			
Tyytyväiset asiakkaat/potilaat		+	
Oikea potilas, oikeassa paikassa, oikeaan aikaan			-
Tuloksellinen onnistuminen			-
Hallinto			
Suomen paras hyvinvointityöntekijä			-
Hallinto tukee koko hyvinvointialueen toimintaa tehokkaasti ja joustavasti.		+	
Tilankäytön tehostaminen		+	
Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus			
Asiakas- ja potilasturvallisuusstrategia on toimeenpantua 2026 mennessä toimenpideohjelman tavoitteiden mukaisesti		+	
Asiakas- ja potilasturvallisuuden mittarit valmistuvat hyvinvointialueiden käyttöön tiedolla johtamisen tueksi		+	

Asiakas- ja potilasturvallisuus perustuu tutkittuun tietoon, ammattihenkilöiden osaamiseen ja parhaisiin käytäntöihin.		+	
--	--	---	--

Yhteenveto

Kaikkien toimialojen osalta valtuustoon nähdyn sitova talouden tavoite on toimintakateen toteutuminen muutettuun talousarvioon verrattuna. Sitova talouden tavoite toteutui toimialoilla koti- ja asumispalvelut, kuntoutus- ja psykososiaaliset palvelut, sosiaali- ja terveyskeskus, hallinto sekä asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus. Sairaalapalveluissa talouden sitova tavoite ei toteutunut.

Suoritteiden toteutumien vertaaminen tilinpäätökseen ja talousarvioon osoittaa, että tuottavuuden säilymiseen tai paranemiseen on tunnistettavissa selviä syitä. Toimialoilla tehdyt rakenteelliset muutokset, oman tuotannon lisääminen ja avohoitopainotteisuus ovat hillinneet kustannusten kasvua tai jopa hieman parantaneet tuottavuutta. Sen sijaan sairaalapalveluissa suoritelmäärien kasvu ylläpiti toiminnan volyyymia, mutta muutti samalla kustannusrakennetta erityisesti ostopalveluiden ja henkilöstöressurssien osalta.

Toiminnan tavoitteita on vuoden aikana toteutettu ja useampi tavoite oli toimialojen arvioinnin perusteella olevan käynnissä. Tarkastuslautakunnan arvion perusteella suurin osa tavoitteista on toteutunut osittain. Tavoitteiden toteutumisen arviointiin on vaikuttanut havainnot joko toimenpiteiden riittämättömydestä, tavoitteiden kompleksisuudesta ja laajuudesta sekä se, etteivät mittarit ole toteutuneet tavoitteen tasoisesti.

Suositus

Tarkastuslautakunta suosittelee jokaista toimialaa varmistamaan, että toiminnan tavoitteen mittarit ja toimenpiteet ovat selkeästi yhteyksissä toisiinsa. Toimenpiteillä tulee olla vaikutusta siihen, mitä mitataan. Laajoissa ja kompleksisissa tavoitteissa, joissa ei selkeästi saavuttamistasoa ole sisällytetty, mittari osoittaa tavoitetason.

Taulukossa 1 on esitettyä hyvinvointialueen toimialat henkilöstön lukumäärän perusteella suuruusjärjestyksessä.

Toimiala	Henkilöstön lukumäärä
Koti- ja asumispalvelut	2 041
Kuntotus- ja psykososiaaliset palvelut	1 420
Resurssikeskus	1 407
Sairaalapalvelut	1 288
Sosiaali- ja terveyskeskus	1 189
Hallinto	376
Pelastustoiminta	164
Asiakas ja potilasturvallisuuskeskus	20
Yhteensä	7 905

Taulukko 13: henkilöstön lukumäärä toimialoittain. Lukumäärä sisältää sekä vakituiset että määräaikaiset työntekijät. Tiedot ovat 31.1.2026 tilanteen mukaiset.

Hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden toteuttaminen

Asiakas- ja resurssikeskuksen toiminnan tavoitteina on 1) sujuva asiakasvirtaus, 2) talouden tasapaino ja kustannusten hillintä sekä 3) digitalisaation edistäminen ja jalakauttaminen.

Sujuva asiakasvirtaus

Asiakasvirtauksen sujuvuudessa on onnistuttu tavoitteiden mukaisesti, koska palvelutarpeen arvioinnit (PTA) ja hoidon tarpeen arvioinnit (HTA) on onnistuttu toteuttamaan lakisääteisissä määräajoissa. PTA on toteutunut 7 vuorokauden aikana ja HTA on toteutunut yhden vuorokauden aikana.

Asiakkaiden yhteydenottoa on vuoden aikana lisätty sosiaalihuollossa, kun lapsiperheille suunnattu pyydä apua -palvelu on otettu käyttöön. Pyydä apua -

palvelu on matalankynnyksen ei-kiireellinen digitaalinen yhteydenotto-kanava. Pyydä apua -palvelua voivat lapsiperheet hyödyntää mm. silloin, kun tarvitsevat tukea arjen huoliin ja ohjausta ja neuvontaa lapsiperhearkeen.

Asiakasvirtauksen sujumiseksi on vuoden 2025 aikana tehty kehittämistoimia, jotka on saatu myös valmiiksi. Tällaisia kehittämistoimia ovat olleet ikääntyneiden hoiva- ja asumispalvelujen palveluohjauksen ja sijoittamisen (SAS-toiminto – selvitä – arvioi – sijoita) uudelleen organisoiminen, koordinaatikeskuksen, hoidon tarpeen arvioinnin, sosiaalihuollon asiakasohjauksen ja puhelinvaihteen toimintojen edelleen kehittäminen.

Ikäihmisten moniammatillisessa palveluohjauksessa tavoitteesta on jonkin verran jääty. Tästä osoituksena on, että kotihoitoa ja asumispalvelua odottavien määrä ei ole vähentynyt vaan pysynyt ennallaan.

Talouden tasapaino ja kustannusten hillintä

Talouden tasapainoa ja kustannusten hillintää on saatu vuoden 2025 aikana jonkin verran edistettyä. Talouden tasapainoa kuvaavissa mittareissa henkilöstöresurssien vuokratukustannuksissa on jääty tavoitteesta. Sijaismäärärahat ylittivät hoito- ja palveluyksiköissä ja edelleen on toimenpiteitä tehtävä sen osalta, että resurssiostopalveluja saadaan hillittyä.

Vuoden aikana talouden tasapainon edistämiseksi on tehty toimenpiteitä, jotka ovat myös edistäneet kustannusten hillintää.

Tällaisia toimenpiteitä ovat olleet mm. tunti-tilistojen käytön hillitseminen, konsulttisopimusten läpikäynti ja arviointi sekä kustannusten ja tuottojen seuranta ja poikkeamiin reagointi.

Asiakas- ja resurssikeskus ei täysin pysynyt valtuustoon nähden sitovassa tavoitteessa, koska toimintakate vuoden aikana tehtyjen talousarviomuutosten jälkeen ylityi 0,8 miljoonalla eurolla.

Asiakas- ja resurssikeskuksen vuoden 2025 aikana toteuttamat suoritteet olivat talousarvioon nähden pienemmät, eli

toteutuivat vain 84,8 % talousarvioon verrattuna. Tilinpäätöksessä ei ole kirjattu syitä suoritteiden jäämisestä tavoitteisiin verrattuna, mutta se voi johtua esimerkiksi sekä resurssivajeesta että prosessi- ja järjestelmämuutoksista. Resurssivajeen ollessa kyseessä ei ole pystytty hyödyntämään asiantuntijoita suoritteiden käsittelemiseksi täysimääräisesti. Prosessi- ja järjestelmämuutoksissa lisätyötä on saattanut aiheutua ja näin muutokset ovat kuormittaneet hoitajien työtä. Suoritemäärän väheneminen vaikuttaa tuottavuuteen. Tuottavuus on heikentynyt, kun suoritteet laskevat, mutta kustannukset eivät laske.

Talouden tavoitteiden toteuma

	TA 2025	Muutettu TA 2025	TP 2025	Poikkeama	Arvio
Toimintatuotot	137 824 529	142 394 529	142 962 661	568 132	++
Toimintakulut	-147 541 089	-151 061 989	-152 460 071	-1 398 082	-
Toimintakate	-9 716 560	-8 667 460	-9 497 410	-829 950	-

Taulukko 14: asiakas- ja resurssikeskuksen talouden tavoitteiden toteutuminen

Digitalisaation edistäminen ja jalkauttaminen

Digitalisaation edistämistä ja jalkauttamista edistettiin vuoden 2025 aikana mm. aktivoimalla itseilmoittautumisautomaatteja Pietarsaaressa, otettiin käyttöön digivastaanotto asiakaspalvelu-keskuksessa sekä laajennettiin puheentunnistuksen käyttöä.

Digitaalisten asiointikanavien käyttäjämäärän 30 % tavoitteeseen ei vielä vuoden 2025 aikana päästy. Digitaalisten asiointikanavien käyttö kuitenkin vuoden aikana

kasvoi merkittävästi 15 prosenttiyksikköä (lähtötilanne 5 % - toteuma 20 %). Puheentunnistuksen käytön laajentamisessa sen sijaan onnistuttiin tavoitetta paremmin, kun toteuma oli sanelujen kuukausittaisella lukumäärällä mitattuna 15 600. Tämä oli 600 kuukausittaista sanelua tavoitetta enemmän.

Digitalisaatiota on edistetty myös prosesseja yhtenäistämällä, kun ikäihmisten sosiaalipalveluissa on otettu käyttöön yhtenäinen RAI-ohjelma. RAI-ohjelman käyttöönotto edistää mm. sitä, että

hyvinvointialueella kerätään tietoa samalla tavalla, samaan järjestelmään ja samoilla kriteereillä. Tällaisella dataa ohjaavalla palvelujen johtamisella saadaan aikaan myös toiminnan tehostumista.

Suun terveydenhuollon hoitotakuun toteutuminen

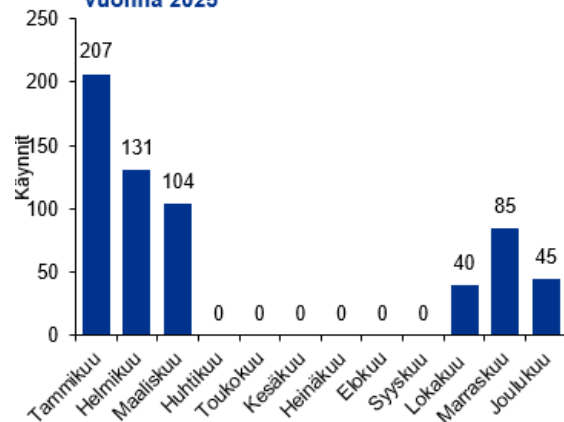
Hammashoittoon pääsyn jonot ovat erityisen suuret etenkin Vaasassa (3000 asiakasta), Maalahdessa (600 asiakasta) ja Mustasaarella (300 asiakasta).

Kuvioissa 18 ja 19 on esitettyä thl:n tilastoihin perustuen kiireettömään suun terveydenhuoltoon hoitotakuun käyntien toteutumista. Kuvioissa on ilmoitettu vuoden 2025 osalta käynnit, joihin liittyvä hoidon tarpeen arviointi on tehty lainsäädännön määrittämän enimmäisajan jälkeen. Hoitotakuun lakisääteinen enimmäisaika on alle 23-vuotiaiden osalta kolme kuukautta ja 23 vuotta täyttäneiden osalta kuusi kuukautta.

23-vuotta täyttäneiden hammaslääkärikäyntejä on vuoden 2025 aikana toteutunut hyvinvointialueella yhteensä 3093. Näistä käynneistä hoitotakuun lakisääteisen enimmäisajan ylittävien (6 kk) käyntien osuus on ollut 20 % (612). Yli 23-vuotiaiden osalta erityisesti alku- ja loppuvuodesta hammaslääkärikäynneissä on tapahtunut aikarajojen ylittymisiä.

Kuvio 18: yli 6 kk toteutuneet hammaslääkärikäynnit yli 23-vuotiaiden osalta

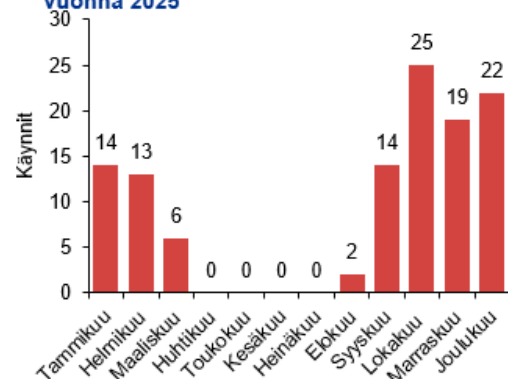
23 vuotta täyttäneiden asiakkaiden hammaslääkärikäynnit, jotka ovat toteutuneet 6 kk enimmäisajan jälkeen vuonna 2025

Alle 23-vuotiaiden asiakkaiden hammaslääkärikäyntejä on vuoden 2025 aikana toteutunut hyvinvointialueella yhteensä 915. Näistä käynneistä hoitotakuun lakisääteisen ensimmäisenajan (3 kk) ylittävien osuus on ollut 13 % (115). Myös alle 23-vuotiaiden asiakkaiden käyntejä on toteutunut yli lakisääteisen aikarajan alku- ja loppuvuodesta.

Kuvio 19: yli 3 kk toteutuneet hammaslääkärikäynnit alle 23-vuotiaiden osalta

Alle 23-vuotiaiden asiakkaiden hammaslääkärikäynnit, jotka ovat toteutuneet 3 kk ensimmäisajan jälkeen vuonna 2025

Kehittämistoimenpiteiden toteuttaminen

Suun terveydenhuollossa on tehty kehittämistoimia, jotta hoitotakuu saadaan toteutumaan koko alueella. Alkuvuodesta 2026 on tehty kilpailutus, jossa on ostettu ulkopuoliselta palvelutuottajalta hammaslääkäripalveluita ”valmis potilas -mallilla. Jonoja puretaan myös hyvinvointialueen oman henkilöstön voimin ja tilannekuvaa jono-tilanteessa tuotetaan johdolle säännöllisesti. Havaittavissa on myös, että hammaslääkäreiden rekrytointitilanteessa on tapahtunut edistymistä. Tämä näkyy mm. siinä, että käytännön hammaslääkäriharjoitteluun

on saatu yli 100 opiskelijahakemusta. Kehittämistoimien ohella on yhteistyössä ulkopuolisen palvelukumppanin kanssa mietitty tuotantotapaan ratkaisuja, jotka auttavat pidemmällä aikavälillä. Yhdeksi ratkaisuksi on esitetty mm. suun terveydenhuollon konaishoitoon palveluseteliä.

Yhteenveto	Suositus
<p>Vuonna 2025 asiakas- ja resurssikeskus onnistui pääosin palvelutarpeen ja hoidon tarpeen arviointien lakisääteisissä määräajoissa ja kehitti asiakasohjauksen prosesseja, mutta ikääntyneiden palveluohjauksessa tulokset jäivät tavoitteista.</p> <p>Kustannusten hillintää edistäviä toimenpiteitä on tehty, jotta taloutta on saatu tasapainotettua. Suoritemäärät ovat kuitenkin jääneet alle talousarvion tavoitteen, mikä on heikentänyt tuottavuutta. Digitalisaation edistämiseksi tehtiin merkittäviä toimia, mutta digitaalisten asiointikanavien käyttöaste on vielä jäänyt tavoitteesta.</p> <p>Suun terveydenhuollon hoitotakuun toteutumisessa oli edelleen merkittäviä haasteita, joita pyritään korjaamaan muun muassa ulkoisilla palvelustoilla ja rekrytoinneilla.</p>	<p>Tarkastuslautakunta suosittelee selkeämpiä toimenpidesuunnitelmia ja parempaa seurantaa, kohdennettuja toimia ikääntyneiden palveluihin ja suun terveydenhuoltoon.</p> <p>Lisäksi suositellaan vahvempaa painotusta tuottavuuteen ja digitalisaatioon.</p>

7.2 Pohjanmaan pelastuslaitos

Pohjanmaan pelastuslaitos toimialan päätoiminnot ovat pelastustoiminta, onnettomuuksien ehkäisy ja varautuminen. Pohjanmaan pelastuslaitoksen palveluverkosto on jokaisen Pohjanmaan hyvinvointialueella asuvan tai oleskelevan turvaverkko. Pelastustoimen tuottamia palveluja ohjaa lainsäädäntö, joista keskeisin on pelastuslaki (379/2011).

Tarkastuslauta on vuoden 2024 arviointiohjelmassa arvioinut Pohjanmaan pelastuslaitoksen toimintaa talouden ja toiminnan tavoitteiden ohella palvelutasopäätöksen mukaisen toiminnan toteutumisen osalta. Vuoden 2025 arvioinnissaan tarkastuslautakunta on tehnyt seurantatarkastuksen pelastuslaitoksen toimintaan ja verrannut

toiminnan tuloksellisuuden kehittymistä vuosien 2024 ja 2025 aikana.

Pelastuslain (379/2011) mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä, pelastustoimen valvontatehtävistä, väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteissa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä ja pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä. Lisäksi pelastuslaitos voi pelastuslain mukaan suorittaa ensihoitopalveluun kuuluvia tehtäviä hyvinvointialueen päätöksen mukaisesti. Lakien ja asetusten lisäksi toimialaa ohjaavat muun muassa sisäministeriön antamat ohjeistukset.

Talouden tavoitteiden toteuma

	TA 2025	Muutettu TA 2025	TP 2025	Poikkeama	Arvio
Toimintatuotot	819 661	819 661	884 409	64 748	++
Toimintakulut	-21 979 808	-21 938 893	-23 046 718	-1 107 825	-
Toimintakate	-21 160 148	-21 119 232	-22 162 309	-1 043 077	-

Taulukko 15: Pohjanmaan pelastuslaitoksen talouden tavoitteiden toteutuminen

Pohjanmaan pelastuslaitoksen valtuustoon nähden sitova talouden tavoite on toimintakate. Toimintakate ylittyi muutettuun talousarvioon verrattuna 1,04 milj. eurolla. Valtuustoon nähden sitovassa talouden tavoitteessa ei ole pysytty.

Toimintatuotot ylittivät muutetun talousarvion 65 784 eurolla, ja niiden osalta talouden tavoite toteutui. Toimintakulut sen sijaan ylittyivät 1,1 milj. eurolla ja talouden tavoite ei toteutunut. Toimintakulut ylittivät muutetun talousarvion ennen kaikkea henkilöstökulujen ja palveluiden osalta.

Toiminnan tavoitteiden toteuma

Pelastuslaitoksen toimintaa ohjaa lainsäädännön ja ministeriön ohjeistusten ohella hyvinvointialueen strategia, voimassa oleva palvelutasopäätös sekä uuden pelastuslaitoksen strategia. Vuonna 2025 pelastuslaitokselle on asetettu kolme valtuustoon nähden sitovaa toiminnan tavoitetta, jotka ovat edellisen vuoden (2024) tapaan olleet

- 1) Luotettavin viranomainen,
- 2) Hyvinvoiva henkilökunta
- 3) Taloudellinen toiminta

Tilinpäätöksessä kaikki valtuustoon nähden sitovat tavoitteet on kirjattu valmiiksi.

Luotettavuutta pelastustoimintaa kohtaan on pelastuslaitoksessa tehty osaamisen ylläpitämisellä ja tavoitteen toteutumista on arvioitu asiakaspalautteilla. Hyvinvoivan henkilökunnan tavoitteen toteuttamiseksi on luotu yhteinen toimintamalli ja yhteisiä toimintatapoja, sekä vahvistettu valmentavaa esimiestyötä. Henkilökunnan hyvinvointia on kartoitettu työhyvinvointikyselyllä. Kolmatta tavoitetta taloudellisesta toiminnasta on toteutettu luomalla säännöllinen talousseuranta ja päivitetty hinnastoa. Mittarina on talousarviossa pysyminen.

Luotettavin viranomainen -tavoitteen osalta luotettavuus on laaja kokonaisuus, jonka todentaminen pelkän asiakaspalautemittarin kautta ei anna riittävää kuvaa tavoitteen toteutumisesta. Esimerkiksi toiminnassa mitattavat toimintavalmiusajat, palotarkastusten toteumat ja turvallisuusviestinnän kattavuus laajentaisivat tavoitteen

toteutumisen osoittamista. Näitä tietoja pelastuslaitos seuraa aktiivisesti operatiivisessa toiminnassa.

Hyvinvoivan henkilökunnan osalta pelkkä työhyvinvointikysely on liian suppea, jotta voidaan osoittaa henkilökunnan hyvinvointia. Työhyvinvoinnin mittaamiseksi voisi pohtia muitakin mittareita.

Taloudellisen tavoitteen toiminnan osalta toteutetut toimenpiteet eivät ole linjassa, koska kustannukset kasvoivat talousarvioon nähden ja valtuustoon nähden sitovassa tavoitteessa ei vuoden 2025 aikana pysytty.

Pelastuslaitoksella on vuoden 2025 aikana tehty kehittämistoimia, joita ovat uuden organisaatiomallin kehittäminen ja toimeenpano, tehtäväkuvien ja prosessien tarkistaminen organisaatiomallin mukaan sekä esihenkilöiden kouluttaminen Popela 2.0: mukaan. Kehittämistoimet vastaavat ja tukevat toiminnan tavoitteiden toteuttamista.

Pelastuslaitoksen itse tunnistama keskeisin haaste liittyy asiantuntevan työvoiman saatavuuteen ja työvoiman pysyvyyteen. Keskeisin haaste asiantuntevan työvoiman saatavuudesta on ollut esillä myös edellisen vuoden (2024) arviointikertomuksessa. Työnantajamielikuvaa ja työnantajaviestintää on tehty vuoden 2025 aikana. Tästä esimerkkinä on Pelastuslaitoksen osallistuminen oppilaitosten rekrytointipäiville. Pelastuslaitos on rekrytoinut palomiehiä paikallisesti järjestetyiltä kurssilta ja tukee henkilöstön osallistumista Ruotsissa järjestettävään alan koulutuksiin.

Palvelutasopäätös ja pelastustoiminnan toimintavalmius

Palvelutasopäätös on hyvinvointialueen la-
kisääteinen päätös, jossa määritellään pe-
lastustoimen palvelut, tehtävät ja niiden jär-
jestäminen alueen riskeihin ja strategiaan
linjauksiin perustuen. Pohjanmaan hyvin-
vointialueen aluevaltuusto on hyväksynyt
päivitetyn palvelutasopäätöksen vuosille
2024–2026, joka sisältää edellisen kauden
arvioinnin, palvelukohtaiset päätökset ja
kehittämissuunnitelman. Palvelutasopää-
töksen taustalla ovat toimintaympäristö- ja
riskianalyysit sekä sisäministeriön asetus
palvelutasopäätöksistä. Pelastustoiminnan
toimintavalmius määritellään valtakunnalli-
sen suunnitteluohjeen perusteella siten,
että Suomi on jaettu riskiluokkiin, jotka oh-
jaavat ensimmäisen yksikön toimintaval-
miusaikoja ja pelastushenkilöstön vaati-
muksia.

Edellisen vuoden arviointikertomuksessa
tarkastuslautakunta on käynyt läpi pelas-
tuslaitoksen toimintavalmiutta ensimmäi-
sen yksikön osalta, toteutuneita palotarkas-
tuksia sekä henkilöresurssien riittävyyttä

sekä toimenpideohjelma Popela 2.0 edisty-
mistä vuonna 2024. Tämän vuoden arvioin-
nissa tarkastuslautakunta on käynyt läpi
pelastuslaitoksen toimintavalmiutta. Toi-
mintavalmiusajat ovat pysyneet samalla ta-
solla edelliseen vuoteen verrattuna. Taulu-
kossa 16 on esitetty sisäasiainministe-
riön tilastoihin (Pronto) perustuen toiminta-
valmiuden toteutuminen.

Vuonna 2025 pelastustoiminnan tehtävät
ovat nousseet 276 tehtävällä vuoteen 2024
verrattuna. Tehtäviä on ollut vuoteen 2024
verrattuna vähemmän vain neljällä hyvin-
vointialueen paikkakunnalla, jotka ovat
Maalahti, Mustasaari, Uusikaarlepyy ja
Vaasa.

Muita tulipaloja, rakennuspaloja, häkeen lii-
tettyjä paloilmoittimien tarkastustehtäviä,
muita tarkastustehtäviä ja vahingontorjun-
tatehtäviä on ollut vuonna 2025 selkeästi
aiempia vuosia (2023, 2024) enemmän.
Kuolleita, vakavasti loukkaantuneita ja lie-
västi luokkaantuneita on ollut vuonna 2025
sen sijaan vähemmän kuin edellisenä
vuonna (2024).

Riskiluokka	I	II	III	IV
Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika	6 min	10 min	20 min	Ei aika- vaadetta
Toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttyminen (min)	5:35	7:05	8:09	11:04
Ensimmäisen yksikön ruutukohtainen toimintavalmiusajan vähimmäistaso prosentteina (min 50 %)	50 %	50 %	50 %	-
Toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttyminen - riskiluo	66 %	86 %	99 %	-

Taulukko 16: Lähde: Sisäasiainministeriön pelastustoimen toimintavalmiuden suunniteluohje, 12/2012. Arviointikohteen antama tieto, Pronto pelastustoimen resurssi- ja tilastojärjestelmä, 2025.

Yhteenveto	Suositus
<p>Pelastuslaitoksen toiminnassa ei ole tapahtunut selkeää ja tunnistettavaa kehittymistä edellisen vuoden 2024 arviointihavaintoihin verrattuna. Toimintavalmiusajat ovat pysyneet samalla tasolla edellisen vuoteen verrattuna.</p> <p>Toiminnan tavoitteiden seurannassa on edelleen samat haasteet tunnistettavissa mitä vuonna 2024 arvioinnin havainnoissa oli esitetty.</p> <p>Tarkastuslautakunta on edellisenä vuonna 2024 suositellut, että pelastuslaitoksessa mittaristo laaditaan tavoitteiden toteutumisen seuraamiseksi ja arvioimiseksi. Tarkastuslautakunta suositteli huomioimaan mittareiden valinnassa myös tuottavuutta, laatua ja vaikuttavuutta mittaavia mittareita. Vuoden 2025 arvioinnissa, tarkastuslautakunta on tehnyt vastaavanlaisen havainnon ja edellisen vuoden suositus tavoitteita vastaavien mittareiden määrittämisestä on edelleen voimassa.</p> <p>Pelastuslaitoksella on tehty kehittämistoimia, jotka vastaavat ja tukevat toiminnan tavoitteiden toteutumista ja operatiivisessa toiminnassa seurataan mittareita, jotka voisi vahvemmin kytkeä myös valtuustoon nähden sitovien toiminnan tavoitteiden seuraamiseen. Tällaisia mittareita ovat toimintavalmiusajat ja palotarkastusten toteutuminen, jotka osoittavat toiminnan luottavuudesta.</p>	<p>Tarkastuslautakunta suosittelee, että Pohjanmaan pelastuslaitos määrittää tarkemmin tavoitteita vastaavat mittarit. Mittareiden tulee olla riittävässä suhteessa tavoitteiden laajuuteen nähden. Mittareiden määrittämisessä on suositeltavaa hyödyntää jo toiminnassa yleisestikin seurattavia mittareita (toimintavalmiusajat, palotarkastusten toteutuminen).</p> <p>Tarkastuslautakunta suosittelee, että organisaatiouudistuksen yhteydessä tunnistetut resurssivajeet analysoidaan ja niihin vastataan ensisijaisesti rakenteellisilla toimenpiteillä, kuten työnjaon, vastuiden ja organisaatiokentteen uudelleenjärjestelyllä.</p>

Pelastuslaitoksen itse tunnistama keskeisin haaste liittyy asiantuntevan työvoiman saatavuuteen ja työvoiman pysyvyyteen. Keskeisin haaste asiantuntevan työvoiman saatavuudesta on ollut esillä myös edellisen vuoden (2024) arviointikertomuksessa. Työvoiman saatavuuteen liittyvät tarkastuslautakunnan huomiot vuoden 2024 kertomuksessa ovat edelleen ajankohtaisia myös vuoden 2025 arvioinnissa.

7.3 LifeCare asiakas- ja potilastietojärjestelmä

Pohjanmaan hyvinvointialueella otettiin käyttöön vuoden 2025 huhtikuussa yhteinen asiakas- ja potilastietojärjestelmä, jonka seurauksena hyvinvointialueella on myös kehitetty ja vakiinnutettu uusia toimintatapoja sosiaali- ja terveydenhoidossa.

Asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönoton tarkoituksena on ollut edistää sote-toimintojen yhtenäistämistä, saada hyvinvointialueelle yhteinen tietojärjestelmä ja tiedonkulku, kaksikieliset palvelu- ja hoitoprosessit, parantaa asiakas- ja potilasturvallisuutta sekä saada käyttöön yhdenvertaiset digitaaliset palvelut.

Asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönotolle on hyvinvointialueella perustettu hanke, jonka päätavoitteita olivat:

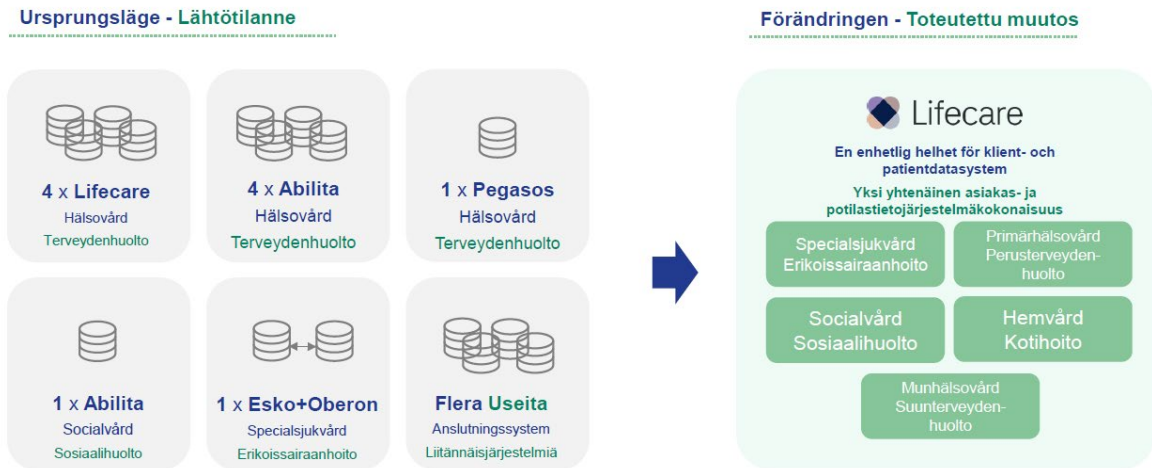
Tavoite 1) Asiakas- ja potilastietojärjestelmäkentän yhtenäistäminen tulevaisuuden tarpeisiin vastaamiseksi.

Jatkossa tehtävää tuotekehitystä ja järjestelmäinvestointeja saadaan keskitettyä yhden ydinjärjestelmän ympärille sekä tämän ohien saadaan organisaatiotasoisesti myös toteutettua uusien älykkäiden toiminnallisuuksien kehittämistä (tekoäly ja automaatoratkaisut).

Yksi ydinjärjestelmä sujuvoittaa myös asiakkaille tuotettujen sähköisten palveluiden kehittämistä koko alueen laajuisesti. Esimerkiksi uuden ydinjärjestelmän eli Lifecaren digiasioinnin ratkaisuja voidaan ottaa alueellisesti käyttöön.

Tavoite 2) Pohjanmaan hyvinvointialueella on käytössä yksi yhtenäinen asiakas- ja potilastietojärjestelmä kokonaisuus, joka mahdollistaa hyvinvointialueen tasolla yhtenäiset toimintamallit. Uudistus vaati laaja-alaista muutosta teknologian lisäksi toiminnalta, jossa myös toimintamallien yhtenäistäminen on välttämätöntä.

Aiemmin Pohjanmaan hyvinvointialueella oli käytössä useita eri asiakas- ja potilastietojärjestelmiä. Järjestelmäkokonaisuus oli pirstaleinen ja sisälsi myös useita liitännäisjärjestelmiä. Kuvassa 2 on esitetty lähtötilanne ja mitä uudella asiakas- ja potilastietojärjestelmällä saatiin aikaan.

Kuva 2: Lifecare käyttöönotolla saavutettu muutos, lähde APTJ-käyttöönotto hanke, 03/2026

Lifecaren käyttöönotolla tavoiteltiin yhtenäisiä toimintamalleja koko hyvinvointialueen tasolla, jonka seurauksena myös eri sektoreiden ja tulosyksiköiden tuli muuttaa nykyisiä toimintamalleja. Toimintamallien yhtenäistämisen tuloksena syntyi 17 päätoimintamallia, joista laadittiin 270 toimintamallikuvausta. Keskeisin muutos oli, että jokaisella hyvinvointialueen ammattilaisella on nyt käytössään sama yhteinen ydinjärjestelmä, josta saa potilaan kokonaistilanteen näkyviin ja kaksikieliset työkalut käyttöön. Järjestelmän käyttöönottamiseksi toimintamallit yhtenäistettiin palvelukohtaisesti ja alueellisesti. Kuvassa 3 on esitetty Lifecare käyttöönoton tuloksia.

Kuva 3: Lifecaren käyttöönoton tuloksia, lähde APTJ-käyttöönotto hanke, 03/2026

Tavoite 3) Mahdollistaa ammattilaisten parempi liikkuvuus hyvinvointialueen laajuisesti, kun käytössä on yksi yhteinen kaksikielinen asiakas- ja potilastietojärjestelmä kokonaisuus, eikä erillisiä koulutuksia toimipistekohtaisesti tarvita.

Yhden ydinjärjestelmän käyttöönotto tulee jatkossa vähentämään työntekijöiden perehdytystarpeita, ja alueellinen liikkuvuus sekä tiedonkulku on sujuvampaa.

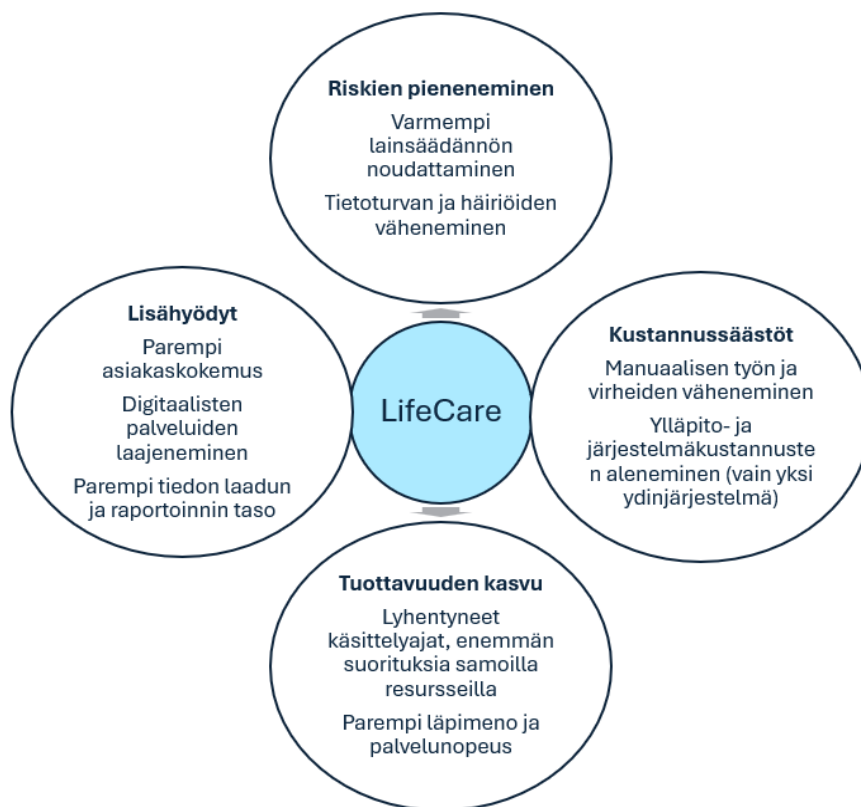
Järjestelmä uudistuksen taloudelliset vaikutukset hyvinvointialueen toiminnassa

APTJ-käyttöönotto hankkeen budjetti oli 21,6 milj. euroa. Toiminta- ja taloussuunnitelmassa 2025–2027 hankkeen talousarvion mukainen summa on yhteensä 30 milj. euroa (2023–2029) Arvioinnin hetkellä maaliskuussa 2026, hankkeen budjetista oli käyttämättä noin miljoona euroa. Hankkeen budjetti on laskettu kilpailutustoimenpiteistä eli vuodesta 2022 alkaen

arviointihetkeen asti (maaliskuu 2026). Hankkeen läpivienti on kestänyt kokonaisuudessaan 3,5 vuotta, josta käyttöönottoprojektin osuus oli 1,5 vuotta. Hankeorganisaatiossa on laskettu kustannuksia, sillä periaatteella, paljonko uuden järjestelmän käyttöönotto tulee laskemaan vuosittaisia kustannuksia, ylläpitoa ja jatkuvaa palvelua. Laskentaa haastaa kuitenkin kustannusten vertailu aiempaan, koska Lifecare -uudistus on ollut paljon laajempi kokonaisuus. Huomioitavana myös on, että uudistuksen taloudellisiin vaikutuksiin tulee sisällyttää vielä jonkin aikaa vanhojen järjestelmien ylläpitäminen, jotta saadaan kaikki tiedot niistä arkistoitua. Arviointihetkellä (kevät 2026) operatiivisessa käytössä ei enää ollut mitkään vanhoista järjestelmistä. Myöskään tietohallinnosta ei ole henkilöstömäärä vähentynyt muutoksen seurauksena. Sen sijaan jatkuvan palvelun hoitaa nyt 2M-IT, josta saadaan alustavien laskelmien perusteella jonkin verran skaalaetuja entiseen verrattuna.

Hyvinvointialueella ei ole tehty kattavampaa laskelmaa järjestelmäkehityksen taloudellisista vaikutuksista, sillä tasolla, että voitaisiin todentaa rahasummassa mitattava hyöty ja kustannukset, eli milloin investointi on maksanut itsensä takaisin. Taloudellisia vaikutuksia ovat sekä kustannukset että hyödyt, joihin voidaan lukea säästöt, lisätulot, tai riskien pieneneminen.

Käytännössä tällaisesta hankkeesta voi aiheutua kustannussäästöjä siitä, että manuaalinen työ vähentyy, virheiden määrät vähentyvät, päällekkäisiä järjestelmiä on poistunut ja ulkoisten palveluiden tarpeet ovat vähentyneet. Kuvassa 4 on esitetty tarkastuslautakunnan arvioinnin perusteella tunnistettuja kustannussäästöajureita, joita APTJ-järjestelmä uudistus on saanut aikaan.

Järjestelmäuudistuksen toiminnalliset vaikutukset

Uuden järjestelmän käyttöönottamisessa ensisijaisena edellytyksenä on tietojohdamisen edistyminen, joka käytännössä tarkoittaa sitä, että käytössä oleva järjestelmä tukee toimintaprosesseja siten, että järjestelmään tallentuu tietoa eri vaiheista, joita voi analysoida, yhdistää ja seurata raporteilla. Esimerkiksi excelin hyödyntämistä tietojen koostamisessa ja yhdistämisessä ei pitäisi enää tarvita.

Erityisesti laajoissa ja koko organisaatiota käsittävissä järjestelmäuudistuksissa vastaan tulee haasteita, joita myös APTJ-hankkeessa tunnistettiin ja niistä keskeisiä oppeja kirjattiin ylös. Näistä yksi oli se, että järjestelmäuudistus on ensisijaisesti toiminnanmuutosta. Tiedonsiirtojen kokonaisuudet ovat olleet kompleksisia, kaikilta osin ei ole saatu toiminnallisuuksia ja järjestelmän tuottamaa tukea edistettyä, jolloin on jouduttu ottamaan takapakkia myös teknisten kokonaisuuksien toiminnallisen näkökulman huomioimisessa.

Käyttöönottovaiheen jälkeen on organisoitu hallintamalli, johon on perustettu oma raportoinnin ja tilastoinnin ohjausryhmä sekä operatiivisella tasolla raportoinnin ja tilastoinnin työryhki, jotta saadaan järjestelmästä tarpeita vastaavia raportteja tuotettua sekä tietojohdamisen tueksi että viranomaisraportointivaatimuksia vastaaviksi.

Raportointi on järjestelmän käyttöönotossa osoittautunut haastavaksi kokonaisuudeksi, erityisesti jonotilanteen ja hoitopääsyaikojen raporttien osalta, ja niiden kehittämistä on jouduttu tekemään erillisessä työryhmässä ja ohjausryhmässä. Vaikka uusi järjestelmä tarjoaa aiempaa huomattavasti laajemmat raportointimahdollisuudet verrattuna vanhaan erikoissairaanhoidon järjestelmään, on siirtyä edellyttänyt useiden raporttien uudelleenmäärittelyä ja rakentamista.

Yhteenveto	Suositus
<p>LifeCare uudistus on ollut iso toiminnallinen sekä tekninen muutos koko Pohjanmaan hyvinvointialueen organisaatiossa.</p> <p>Muutokseen on suhtauduttu perustellusti myös toiminnallisena muutoksena, joka on edistänyt uudistuksen läpivientiä ja ymmärtämään uudistuksen laajuutta. Positiivista on myös ollut se, että ison hankkeen keskeisiä oppeja on kirjattu ylös, jotta niitä voidaan nyt jatkokehityksessä hyödyntää.</p> <p>Hankkeelle asetetut kolme tavoitetta voidaan tunnistaa toteutuneeksi sekä osittain toteutuneeksi. Keskeistä on, että</p>	<p>Tarkastuslautakunta suosittelee, että hyvinvointialueella toteutetaan Lifecare uudistuksen vaikutusten arviointi vuoden 2026 aikana.</p>

hyvinvointialueella on nyt käytössä yksi yhtenäinen järjestelmä, joka jo itsessään tuo skaalaetuja toiminnalle ja kehittämiselle - kaikki käyttävät samaa järjestelmää, kustannukset kertyvät yhden järjestelmän käyttämisestä ja kehitystyö mahdollistuu yhden järjestelmän pohjalta.

Hankkeen taloudellisia vaikutuksia ei ole mallinnettu, jotta voitaisiin jälkikäteen laskea esimerkiksi investoinnin takaisinmaksuaikaa.

Tarkastuslautakunta on arvioinnissa tuonut esiin muutamia hankkeen taloudellisen vaikutuksen arviointia tukevia näkökulmia, joita ovat selkeät kustannussäästöt, tuottavuuden kasvu, lisähyödyt ja riskien pieneminen. Kustannussäästöjä konkretisoituu ja työn tuottavuus kasvaa, kun järjestelmästä saadaan tietoa suoraan prosessien/toimintamenettelyiden edistymiseksi ja valvomiseksi. Mitä nopeammin manuaalisia työvaiheita saadaan poistettua esim. raporttien kokoamisessa, sitä nopeammin kustannushyötyjä alkaa realisoitumaan.

Tuottavuus kasvaa, kun järjestelmä on toiminnallisuuksiltaan ketterä ja työaika voidaan kohdistaa asiakastyöhön, tiedon analysointiin ja kehitystyöhön. Tuottavuuden kehittymiseen vaikuttaa myös lisähyötyjen realisoituminen, kuten parempi asiakaskokemus, digitaalisten palveluiden laajentuminen asiakaspalvelussa. Kustannushyötyjä syntyy myös siitä, että varmistetaan hoitoaikojen lainmukaisesta toteutumisesta.

Liite 1: Vuoden 2024 arviointikertomuksen havaintojen ja suositusten toteuttamisen tilannekuva

Aluehallituksen lausunto Pohjanmaan hyvinvointialueen tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen 2024 havaintoihin ja suosituksiin sekä toteutumisen arviointi.

Strategian toteutuminen	
Tarkastuslautakunnan havainto, suositus ja arviointi	Tarkastuslautakunnan havainto
<p>Aluevaltuuston 11.3.2024 § 6 päätöksellä hyvinvointialuestrategian toteutumisen seurantaan on asetettu yhteensä 23 mittaria. Aluevaltuusto on 30.9.2024 § 53 merkinnyt tiedoksi Pohjanmaan hyvinvointialueen strategian toteutumisen arvioinnin sisältäen strategian mittareiden tavoitearvot ja toteumat ajalta 1.1.–30.8.2024.</p> <p>Tarkastuslautakunta suosittelee sisällyttämään myös tilinpäätöksessä strategisten tavoitteiden toteutumisen selvitykseen mittareille määritellyt tavoitearvot, että strategisten tavoitteiden toteutumista voidaan tilinpäätöksestä arvioida.</p>	<p>Mittareille määritellyt tavoitearvot on sisällytetty tilinpäätökseen 2025.</p>
→ Toteutunut	
<p>Tilinpäätöksessä 2024 strategisten tavoitteiden mittarien toteumat osoittavat vihreiden liikennevalojen mukaan pääosin positiivista tulosta. Mittarin toteuman luokittelussa on käytetty liikennevalomallia. Värien luokittelua ei ole avattu sanallisesti.</p> <p>Tarkastuslautakunta suosittelee, että liikennevalomallissa käytettyjen värien merkitys mittarin toteuman luokittelussa avataan tilinpäätöksessä strategisten tavoitteiden selvityksessä sanallisesti, kuten on avattu tilinpäätöksessä sanallisesti värien luokittelu toimenpiteiden osalta.</p>	<p>Suositus on toimeenpantu tilinpäätöksessä 2025.</p>
→ Toteutunut	

Talouden toteutuminen	
Tarkastuslautakunnan havainto, suositus ja arviointi	Aluehallituksen lausunto

Aluevaltuusto on hyväksynyt vuosille 2025–2026 sopeuttamisohjelman sekä toiminta- ja taloussuunnitelman, jotka sisältävät merkittävät sopeutustavoitteet: 44 miljoonaa euroa vuodelle 2025 ja 15 miljoonaa vuodelle 2026. Näillä toimilla taseen arvioidaan kääntyvän 20,3 miljoonan euron ylijäämäiseksi vuoteen loppuun 2026 mennessä.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä päätetyissä tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman toimenpiteissä pysymistä, toimenpiteiden toimeenpanoa, toimenpiteiden ja sopeuttamistason toteutumisen säännöllistä raportointia sekä tarkan taloudenpidon ja -seurannan noudattamista, että taseeseen kertynyt alijäämä on katettuna vuoden 2026 loppuun mennessä.

Taloutta seurataan kuukausittain ja tilanne läpikäydään hallituksen tilannekuvassa. Sisäisesti talouden toteumaa seurataan kaikilla tasoilla, yksikkötasolta toimialatasolle.

Hallitukselle ja valtuustolle viedään kvartaaliseurannana yksityiskohtainen kirjallinen raportti tilanteesta ja toimenpiteistä, myös säästötoimenpiteiden tavoitteiden toteutumasta raportoidaan.

Talouden tasapainottamisen toimenpiteet ovat perusteltuja, mutta haastavia. Etenee oikeaan suuntaan, mutta valitettavasti kaikkia toimenpiteitä ei ole voitu toteuttaa suunnitellussa aikataulussa. Samalla kun toimintaa on rahoituksen takia sopeutettava, on hyvinvointialueella velvoite väestön palveluiden järjestämisestä, riskinä että osa toimenpiteistä siirtyy ajallisesti eteenpäin. Tavoitteena on edelleen saada alijäämä katettua 2026 aikana, lisätoimenpiteitä suunnitellaan vuodelle 2026

→ Etenee

Toimialojen toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunnan havainto, suositus ja arviointi

Vuoden 2024 tilinpäätöksessä vain osa toimialojen tavoitteista ja mittareista oli arvioitu selkeästi: 42 % tavoitteista oli valmiita, 31 % käynnissä ja 27 % kokonaan arvioimatta. Mittareista suurin osa oli merkitty vihreiksi, vaikka tarkastuslautakunnan mukaan osa tavoitteista ei toteutunut. Mittarien värikoodeja ei ole selitetty, ja joidenkin mittareiden sisältö tai yhteys tavoitteeseen oli epäselvä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa on haastetta. Tarkastuslautakunta suosittelee toiminnan tavoitteiden asettamisen ja tavoitteiden toteutumisen määrittelyn tarkentamista ja ohjeistamista.

Aluehallituksen lausunto

Tavoitteiden ja toimenpiteiden asettamista on pyritty selkeyttämään, yksinkertaistamaan ja tiivistämään vuonna 2025 aloitetussa strategiatyössä vuosille 2026–2029. Tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisen määrittelyä pyritään kehittämään myös jatkossa.

→ Etenee

Pohjanmaan pelastuslaitos, tavoitteet ja mittarit

Tarkastuslautakunnan havainto, suositus ja arviointi

Aluehallituksen lausunto

Tarkastuslautakunnan arvioinnin tuloksena tavoitteille asetetut mittarit eivät täysin vastanneet tavoitteiden toteutumista. Tarkastuslautakunta korostaa, että mittaristo laaditaan tavoitteiden toteutumisen seuraamiseksi ja arvioimiseksi ja suosittelee huomioimaan mittareiden valinnassa myös tuottavuutta, laatua ja vaikuttavuutta mittaavia mittareita.

Pelastuslaitos on kiinnittänyt huomiota mittareiden suunnitteluun toimintasuunnitelmassa ja uudessa strategiassa ottaen huomioon tuottavuuden, laadun ja vaikuttavuuden.

Tuottavuus, laatu ja vaikuttavuus on otettava huomioon myös uutta palvelutasopäätöstä laadittaessa vuonna 2026.

→ Etenee

Pohjanmaan pelastuslaitos, palotarkastustyö

Tarkastuslautakunnan havainto, suositus ja arviointi

Vuonna 2024 Pohjanmaan pelastuslaitos toteutti yritys- ja laitoskohteiden palotarkastuksista 94 % ja yli kahden asunnon asuinrakennuksista 50 %. Yksiasuntoisissa kohteissa käytettiin itsearviointia, josta palautui 83 %. Palotarkastustyön kehittämiseksi pelastuslaitos vahvisti henkilöstöään ja prosessejaan, muun muassa rekrytoimalla kaksi uutta palotarkastajaa.

Tarkastuslautakunta haluaa nostaa esiin Pohjanmaan pelastuslaitoksella tunnistetun palotarkastustyön kehittämistarpeen ja siihen vastaamisen panostamalla henkilöstöresurssien ja toimintaprosessien kehittämiseen sekä kahden palotarkastajan rekrytointiin.

Aluehallituksen lausunto

Kaikkia Pela 2.0:ssa suunniteltuja virkoja ei ole vielä voitu toteuttaa muun muassa taloudellisen tilanteen vuoksi.

- Painopiste on ollut ennaltaehkäisevän työn prosessien kehittämisessä.
- Henkilöstön jatkokoulutukseen on panostettu sekä sisäisillä että ulkoisilla koulutuksilla ja seminaareilla.
- Uusi kansallinen onnettomuuksien ehkäisyn järjestelmä (OEJ) on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2026.

→ Edelleen ajankohtainen

Pohjanmaan pelastuslaitos, henkilöstöresurssit

Tarkastuslautakunnan havainto, suositus ja arviointi

Pohjanmaan pelastuslaitoksen suuria henkilöstöhaasteita ovat eläkepoistuma, kaksikielisen ja pätevän henkilöstön saatavuus sekä alan heikko pitovoima. Näihin haasteisiin vastataksaan pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti rekrytointitilaisuuksiin, rekrytoi paikallisesti koulutetuilta kursseilta ja tukee henkilöstön kaksikielisyyttä tarjoamalla mahdollisuuden suorittaa pelastusalan koulutuksia myös Ruotsissa.

Tarkastuslautakunta korostaa, että henkilöstön saatavuuteen ja pysyvyyteen liittyvät haasteet voivat vaikuttaa pelastuslaitoksen palveluiden laatuun ja tehtävien toteuttamiseen, minkä vuoksi onnistuminen saatavuuden ja

Aluehallituksen lausunto ja tarkastuslautakunnan havainto

Pelastuslaitos osallistuu rekrytointitilaisuuksiin sekä Kuopion pelastusopistossa että Helsingin pelastuskoululla sekä muissa vastaavissa tilaisuuksissa.

Pelastuslaitos tukee henkilöstön osallistumista Ruotsissa järjestettäviin pelastusalan kursseihin. Useat henkilöt käyvät tai ovat käyneet miehistön ja alipäällystön koulutuksia Ruotsissa.

Tarkastuslautakunta on vuoden 2025 arvioinnissa tunnistanut resurssihaasteen olemassaolon ja toimenpiteitä resurssihaasteiden hallitsemiseksi on edelleen suositeltavaa toteuttaa.

pysyvyyden turvaavissa toimenpiteissä on varmistettava.

→ Edelleen ajankohtainen

Pohjanmaan pelastuslaitos, työterveys

Tarkastuslautakunnan havainto, suositus ja arviointi

Työterveyslaitoksen vuoden 2023 työhyvinvointitutkimuksessa Pohjanmaan pelastuslaitos sijoittui oman hyvinvointialueensa yksiköiden vertailussa sijaluvulle 66 (asteikolla 1–100). Vuonna 2024 työhyvinvointikyselyä ei tehty.

Tarkastuslautakunta kysyy, että miten arvioidaan vuonna 2023 käynnistetyn Popela 2.0 toimenpideohjelman ja toimenpideohjelman mukaisen toimialan uudelleen organisoinnin vaikutukset Pohjanmaan pelastuslaitoksen henkilöstön työtyytyväisyyteen, kun työhyvinvointikysely on tehty viimeksi syksyllä 2023? Tulisiko työhyvinvointia mitata tiheämmin ja lyhyemmin, että palautetta saisi nopeammin ja että esiin nouseisiin haasteisiin pystyttäisiin myös reagoimaan nopeammin?

Aluehallituksen lausunto

Osallistuminen Hyvinvointialueiden työhyvinvointikyselyyn 2025. Pohjanmaan pelastuslaitoksen vastausprosentti 56 %, joka on ylivoimaisesti paras osallistuneiden pelastuslaitosten kesken. Vastaukset eivät vielä tiedossa.

Kuukausittainen "filismittari" koko henkilöstölle asteikolla 1–10 ja kaksi vapaakenttää, yleiset kommentit ja kehittämisideat. Toiminta mahdollistaa nopeat toimenpiteet.

→ Etenee

Terveyskeskuspalvelut – peruspalveluiden vahvistaminen, etäpalvelut

Tarkastuslautakunnan havainto, suositus ja arviointi

Sosiaali- ja terveysministeriön sekä Pohjanmaan hyvinvointialueen ohjelmien linjausten mukaan palvelujärjestelmää uudistetaan siirtämällä painopistettä raskeista palveluista peruspalveluiden vahvistamiseen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Johdon strateginen tilannekuva raportointijärjestelmän mukaan vuonna 2024 etäasiointikäyntien osuus perusterveydenhuollon avohoidon käynneistä oli Pohjanmaan hyvinvointialueella 27 % ollen hyvinvointialueiden alhaisin. Hyvinvointialueiden korkein etäasiointikäyntien osuus oli 51 %.

Tarkastuslautakunnan arvioinnissa saaman tiedonannon mukaan vuonna 2024 Pohjanmaan hyvinvointialueen hoitohenkilökunnan etäkontaktien osuus oli 40 % kaikista hoitajien yhteystavoista perusterveydenhuollon avosairaanhoidon käynneistä. Lääkärin etäkontaktien osuus oli 21 % kaikista lääkärin yhteystavoista perusterveydenhuollon avosairaanhoidon käynneistä. Tarkastuslautakunta suosittelee jatkamaan

Aluehallituksen lausunto

Hyvinvointialueella on vuosien 2024–2025 aikana otettu käyttöön Lifecare, mikä lisää mahdollisuuksia digitaalisten palveluiden käyttöön. Sujuva digitaalinen ajanvaraus vaatii edelleen jatkokehittämistä.

Sairaanhoitajan chat-palvelua on pilotoitu vuoden 2025 aikana 50 % väestöstä, palvelu laajenee 1.1.2026 koskemaan kaikkia. Mahdollisuus lääkärikonsultaatioon. Digitaalisia palvelupolkuja otetaan käyttöön yhä useammassa yksikössä, myös perusterveydenhuollossa.

Hoidontarpeenarviointia puhelimitse ja chatissa tulee saada laajempaan käyttöön, jotta voidaan vapauttaa henkilöstöresurssia hoitotyöstä, johon hakeudutaan ilman ajanvarausta.

digi- ja etäpalveluiden kehittämistä ja käyttöönoton laajentamista.

Chat-palveluita on laajennettu ja laajennetaan kuntoutukseen, sosiaalihuoltoon, ajanvaraukseen, psykiatriaan, äitiyshuoltoon ja vaihdevuosischattiin

→ Etenee

Terveyskeskuspalvelut – peruspalveluiden vahvistaminen, hoitoon pääsy

Tarkastuslautakunnan havainto, suositus ja arviointi

Pohjanmaan hyvinvointialue pyrkii tarjoamaan ensimmäisen hoitokontaktin 7 päivän sisällä, mutta vuoden 2024 toteumatiedot osoittavat, että tavoite ei vielä täysin täyty: hoitajien kiireettömistä vastaanotoista 87 % toteutui viikon kuluessa ja lääkärien vastaanotoista 55 %.

Tarkastuslautakunta korostaa, että Pohjanmaan hyvinvointialueen tavoite on palvelustrategian mukaisesti järjestää ensimmäinen hoitotapahtuma seitsemän vuorokauden aikana hoidon tarpeen arvioinnista, mikä on terveydenhuoltolaissa säädettyjä enimmäisaikoja nopeammin. Tavoite vahvistaa hoidon saatavuutta.

Vuoden 2025 alusta lukien kiireettömän sairaanhoidon ensimmäinen hoitotapahtuma on tullut järjestää kolmen kuukauden kuluessa. Alle 23-vuotiaita muutos ei koske (Terveydenhuoltolaki 19.12.2024/848).

Aluehallituksen lausunto

Toiminnalla on tavoitteena ÖVPH:n linjaus, ts. hoitoonpääsy 7 vuorokaudessa. Tällä tavoitellaan tarpeettoman odottamisen vähentämistä. Emme selviä täysin asettamastamme tavoitteesta. On erittäin tärkeää, että hoitajaresurssi kohdennetaan oikein ja että potilasohjaus toimii oikealle ammattihenkilölle.

Resurssien optimaalinen käyttö edellyttää, että keskitetty puhelinneuvonta ja fyysiset sosiaali- ja terveysasemat toimivat jatkossa entistä sujuvammassa yhteistyössä.

Työtä jatketaan saavutettavuuden parantamiseksi tarjoamalla kiinteä hoitokontakti henkilöille, joilla on hoitosuhde terveyskeskukseen. Vaasan terveyskeskus on pilotoinut tätä syksyllä 2025, ja laajennus muihin terveyskeskuksiin on suunnitteilla lähiaikoina. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että potilas saa puhelinnumeron suoraan omaan hoitotiimiinsä.

→ Edelleen ajankohtainen

Terveyskeskuspalvelut – peruspalveluiden vahvistaminen, omatiimimalli

Tarkastuslautakunnan havainto, suositus ja arviointi

Hoidon jatkuvuutta tulee parantaa kansallisesti, ja Pohjanmaan hyvinvointialueella jatkuvuus on vuoden 2024 arvioinnissa ollut matalaa: vuoden 2023 jatkuvuusindeksi oli hoitajakäynneillä 0,16 ja lääkärikäynneillä 0,33. Tätä vahvistamaan on kehitetty omatiimimalli, jossa potilaan hoitosuhde rakentuu oman tiimin hoitajan ympärille lääkärin painotteisen mallin sijaan.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Vaasan terveyskeskuksessa kehitetty omatiimimalli vastaa hoidon jatkuvuuden edistämiseen ja suosittaa omatiimimallin käytön laajentamista soveltuvien

Aluehallituksen lausunto

Omatiimimallia kokeillaan Vaasassa, seuraavana vaiheena laajennetaan muille alueille soveltuvimman mallin mukaan.

Terveyskeskuksista vastaava johto selvittää erilaisia malleja, tavoitteena on 2026 laajentaa omatiimimalli Närpiöön, Mustasaareen ja Pietarsaareen.

Pienemmät sosiaali- ja terveyskeskukset toimivat jo suhteellisen hyvin omatiimimallin mukaisesti, mutta myös näissä on tavoitteena hoidon jatkuvuuden parantaminen, myös hoitajakontakteissa.

osin Pohjanmaan hyvinvointialueen muihin terveyskeskuksiin.

Hoidon jatkuvuus on sidoksissa esimerkiksi parempiin hoitotuloksiin, asiakastyytyväisyyteen, hoidon pienempiin kustannuksiin ja erikoissairaanhoidon vähempään käyttöön (THL 29/2024).

Puhelinnumero omaan terveyskeskukseen potilaille, joilla on nimetty hoitokontakti, otetaan todennäköisesti täysimääräisesti käyttöön vuoden 2025 aikana.

→ Etenee

Lastensuojelu

Tarkastuslautakunnan havainto, suositus ja arviointi

Lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit eivät Pohjanmaan hyvinvointialueella toteudu lakisääteisissä määräajoissa: arvioinnit käynnistyivät ajallaan 79 %:ssa tapauksista ja valmistuivat määräajassa vain 51 %:ssa.

Vuoden 2025 alussa tilannetta on pyritty parantamaan rekrytoimalla seitsemän uutta sosiaalityöntekijää, ja alueella on tietoisesti päätetty olla käyttämättä sijaispäteviä työntekijöitä työn vaatavuuden vuoksi.

Lastensuojelulain (417/2007) mukaan hyvinvointialueen on huolehdittava ehkäisevästä lastensuojelusta sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissaan sekä siitä, että lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin hyvinvointialueella esiintyvä tarve edellyttää.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Pohjanmaan hyvinvointialueella on lastensuojelun palveluiden saatavuudessa merkittäviä ongelmia, mikä vaatii edelleen huomiota toimenpitein.

Aluehallituksen lausunto

Lastensuojelun rekrytointi on onnistunut, ja tällä hetkellä kaikki virat yhtä lukuun ottamatta on täytetty. Asiakasjakauma on nyt keskimäärin 28 asiakasta sosiaalityöntekijää kohden, palvelupäällikkö työskentelee jatkuvasti jakauman tasoittamiseksi sosiaalityöntekijöiden kesken.

Lasten ja lapsiperheiden palvelukokonaisuuden perustyötä ja rakenteita on kehitetty, jotta lastensuojeluyksikkö voi toimia vakaalla pohjalla

Uusien lastensuojeluilmoitusten käsittely aloitetaan nyt suurimmaksi osaksi 100 %:sti seitsemän päivän kuluessa, mutta palvelutarpeen arvioinnin työ on edelleen kuormittunut viivästyksillä. Ennuste näyttää kuitenkin paremmalta tulevaisuudessa.

Yleisesti ottaen tilanne lastensuojelussa näyttää paremmalta kuin aiemmin, sosiaalityöntekijäpula on siirtynyt sosiaalihuollon muihin palvelutehtäviin.

→ Etenee

Lasten ja nuorten psykososiaaliset palvelut

Tarkastuslautakunnan havainto, suositus ja arviointi

Pohjanmaan hyvinvointialueella lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen tarve on kasvanut selvästi, mikä näkyy sekä perusterveydenhuollon että psykiatrian erikoissairaanhoidon käyntimäärien nousuna. Koska perustason lasten mielenterveyspalvelut puuttuvat alueelta, suurin osa 0–17-vuotiaista hoidetaan erikoissairaanhoidossa, mikä kuormittaa psykiatrian palveluja merkittävästi.

Aluehallituksen lausunto

Lasten perustason vahvistaminen tulee onnistumaan, kun perheneuvolasta siirretään psykologeja psykososiaaliseen keskuksen keskeisellä alueella. Tämän muutoksen myötä myös keskeiselle alueelle perustetaan lasten tiimi, joka auttaa ja hoitaa perustasolla mielenterveyshaasteiden kanssa kamppailevia lapsia ja perheitä.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että Pohjanmaan hyvinvointialueelle luodaan perustason palveluja lasten mielenterveysongelmiin vastaamiseksi.

→ Etenee

Lasten ja nuorten psykososiaaliset palvelut, koulut

Tarkastuslautakunnan havainto, suositus ja arviointi

Pohjanmaan hyvinvointialueella 13–22-vuotiaiden mielenterveys- ja päihdepalvelujen käyttö on kasvanut vain maltillisesti, mitä selittää vuonna 2024 palkatut kuusi sairaanhoitajaa. He tarjoavat tukea yläkoulu- ja lukioikäisille 15 koululla, mikä on helpottanut palvelujen kysyntää perusterveydenhuollossa.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että mielenterveyspalveluja on mahdollista tarjota koulujen yhteydessä ja suosittelee, että palvelun piirissä olevien koulujen määrää voidaan lisätä.

Aluehallituksen lausunto

Arvioimme nykyisten kouluihin suunnattujen sairaanhoitajien määrää ja suoritteita. Tämän perusteella voimme tarjota ja laajentaa toimintaa myös muihin kouluihin. Arvion myötä on myös mietittävä mahdollista satsausta toimintaan eli jos vastaanottokäynnit esimerkiksi psykososiaalisessa keskuksessa vähenevät ja koulussa kasvavat, on syytä siirtää olemassa olevaa henkilökuntaa kouluihin.

Toiminta on vielä kohtalaisen nuori ja olemme pystyneet vielä toistaiseksi tekemään muutoksia ilman lisäresursseja.

→ Etenee

Lasten ja nuorten psykososiaaliset palvelut, sisäiset jonot

Tarkastuslautakunnan havainto, suositus ja arviointi

Lasten- ja nuorisopsykiatriassa hoidon tarpeen arviointi ja ensimmäinen käynti toteutuvat määräraajojen puitteissa, mutta sisäiset jonot tutkimuksiin ja terapiaan ovat pitkiä. Vuoden 2024 lopussa lastenpsykiatriassa jonotusaika tutkimuksiin oli noin 8 kuukautta ja terapiaan 7 kuukautta, ja nuorisopsykiatriassa tutkimuksiin 1–3 kuukautta ja terapiaan 1–4 kuukautta.

Tarkastuslautakunta on huolissaan sisäisistä jonoista ja painottaa, että lasten ja nuorten tulee saada tarvitsemansa palvelut mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Aluehallituksen lausunto

Sisäisiä jonoja on pyritty purkamaan toimintaa tehostamalla. Psykologien ja terapeuttien määrä kattaa kohtuu hyvin ns. normaalin toiminnan tarpeen, mutta valitettavasti koronavuosien hoitovelka näkyy vielä sisäisenä jonona. Lapsia ja perheitä ei jätetä kuitenkaan yksin jonotuksen aikana. He saavat tukea ja ohjausta odotusajan aikana.

Toiminnan tehostaminen ei ole kuitenkaan vielä tuonut tarvittavia tuloksia, vaikka asiaan on sisäisesti satsattu.

→ Edelleen ajankohtainen

Lasten ja nuorten psykososiaaliset palvelut, ostopalvelut

Tarkastuslautakunnan havainto, suositus ja arviointi

Aluehallituksen lausunto

Lasten ja nuorten psykososiaalisissa palveluissa suurin osa lääkäripalveluista tuotetaan ostopalveluina: peruspalveluissa kaikki lääkäryö ostetaan ulkoa ja nuorisopsykiatriassa osa täydennetään ostopalvelulääkäreillä. Lääkärikilpailutuksen kautta lääkäriresursseja on onnistuttu vahvistamaan, ja kilpailutuksessa on määritelty selkeät laatukriteerit ja valvontavaatimukset, joihin palveluntuottajien tulee sitoutua.

Tarkastuslautakunta painottaa hoidon jatkuvuuden ja laadun merkitystä lasten ja nuorten psykososiaalisissa palveluissa, mikä tulee ostopalveluiden osalta varmistaa.

Lääkärikilpailutuksen sopimuskausi on 3+1-vuotinen. Kilpailutuksessa ostettujen lääkäripalveluiden lähtökohta on se, että sama lääkäri on koko sopimuskauden ajan eli vaihtuvuutta ei tule. Tämä nähdään hyvänä tavoitteena, koska aikaisemmin on ollut haasteita saada uusi ostopalvelulääkäri tilalle, jos edellinen on lähtenyt. Tällä tavalla pyrimme varmistamaan ensinnäkin ennakkoinnin mahdolliseen muutokseen liittyen, mutta myös sitouttamaan ostopalvelulääkäriä toimintaamme. Tämänhetkiset ostopalvelulääkärimme ovat sitoutuneita ja palaute heistä on ollut hyvää. Työntekijä ei ole vaihtunut ja sama lääkäri hoitanut asiakkaan asioita.

→ Toteutunut

Revisionsnämnden för Österbottens välfärdsområde Pohjanmaan hyvinvointialueen tarkastuslautakunta

Vasa Vaasa 20.5.2026

Kaj Kärr
ordförande/puheenjohtaja

Eva Lindqvist
ersättare/varajäsen

Susanna Koski
viceordförande/varapuheenjohtaja

Hannele Klankki
ersättare/varajäsen

Gunilla Jusstin
medlem/jäsen

Jan Bonn
ersättare/varajäsen

Maria Palm
medlem/jäsen

Rolf Sund
ersättare/varajäsen

Matti Vahtera
medlem/jäsen

Lauri Karppi
ersättare/varajäsen

Kari Häggblom
medlem/jäsen

Kirsti Ikola
ersättare/varajäsen

Rebecca Åkers
medlem/jäsen

Janina Hannus
ersättare/varajäsen

Heimo Hokkanen
medlem/jäsen

Christian Backlund
ersättare/varajäsen

Tauno Tuomisto
medlem/jäsen

Juha Konttila
ersättare/varajäsen